

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció: 3'50 pessas trimestre

LA QÜESTIÓ CANDENT

L'Estatut i la sobirania

La nau de l'Estatut, dijous i divendres passats, ha fet ruta damunt del lloc de dues grans onades; ja difícilment en trobarà de més altes i de més balanç; això vol dir que ja hem atravesat els perills que ens semblaven més grans. Ara, tret del marge dels imprevisibles, la ruta s'anuncia indubtablement àrdua, però bastant segura. Tot va com cal. Crida qui cal que cridi; ataca qui no podia fer sinó atacar; discuteix qui

a part els menys característicament catalans dels nostres polítics (només cal fixar-se en les sospitoses faltes de català dels diaris anomenats intransigents), una minoria que no compta, el catalanisme polític sempre ha postulat, expressament o tàcita, una renaixença total de la política espanyola. Només dintre d'aquesta Espanya refeta hi caben Catalunya i Castella sense fer-se nosa. Per això, quan el senyor Ortega y Gasset

De Dijous — a dijous

L'agitació japonesa

Hi deu haver algú que ha pensat conèixer el Japó gràcies a ell tronadet Japó heroico i galante que va sortir de la ploma de Gómez Carrill. D'altres, autotenint-se per més informats han treballat coneixement amb els llibres aquell Loti que, no ho facin córrer, no hi llegit mai ni pensem llegir. D'altres, i a més de les coses de debò, hauran descobert aquell anglès que es nacionalitzà japès, es casà amb una japonesa i es deia Lajdio Hearn. Potser també hauran afegit seu bagatge de coneixements nipons els hikais de Kikaku o qualsevol cosa per l'estil.

Doncs bé, totes aquestes persones deuen estar un si és o no és descaçades. Totes aquestes lectures els devien haver donat una idea del Japó impletament idíl·lica i pastoril: la cuquet de llum, el cirerer florit, les complicadíssimes fórmules de polidesa, i altres tòpics que segurament són veritat com tots els tòpics però no són tota la veritat. Els fets recent demostren que el japonès no és tan trempt com vol el modisme popular.

En poc temps, un atemptat contra un ministre liberal i una temptativa d'assassinat de l'emperador. I, per acabar de completar el quadre, aquests darrers dies tota la premsa ha dut les notícies al greu rebombori armat a Tòquio: atemptat contra el cap del govern, agressió a un xambelà de l'emperador, assalt a la delegació de policia, bombes i trets a desdir... i hon diu que tot això no són sinó ramificacions d'un vast complot terrorista.

L'element d'estranyesa és constituït pel fet que siguin oficials de marina i cadets de l'exèrcit els complicats en aquesta maniobra. I diem d'estranyesa, perquè també va radicalment en contra de totes les idees generalment admeses en aquest altre cantó de món sobre la disciplina militar del Japó i el respecte de semidéu que és fuma que volta la persona de l'emperador. Els autors de la samurais i dels herois del teatre kabuki han renegat llur herència.

El fet és greu, perquè ve darrera d'un hàbil arranjament diplomàtic de la qüestió de Xang-hai, que permetia al Japó de sortir-se d'un embolic. És greu perquè representa una perillosa brotada de militarisme, a relacionar amb altres símptomes sospitosos o fets acomplerts que s'escauen en altres països.

Encara que el Japó sigui tan lluny d'Europa, els seus interessos i la seva política tenen massa lligams amb els d'Europa i de tot el món perquè pugui veure's amb indiferència la presa del poder pels imperialistes més exacerbats, que crearan conflictes en tot l'Orient, dels quals Europa no podrà desentendre's. Del 1914 ençà sabem com un conflicte entre nacions és difícil de localitzar, existint tants lligams d'interdependència econòmica i política entre tots els països.

La setmana que ve «Mirador» publicarà un estudi sobre la resolució del problema dels espais lliures a Barcelona.

Any IV. Núm. 172 - Barcelona, dijous, 19 de Maig de 1932

Per ara, els obstacles han esdevingut simplement espectacles.

MIRADOR INDISCRET

Periodisme modern

El periodisme és la institució moderna per excel·lència. Penetra a tot arreu: a les oficines, als tallers, als col·legis, a la llar... però ara fa un pas nou: es fica a les esglésies.

A les esglésies?—Sí; almenys dintre de Betlem i Sant Jaume, ja hi venen *El Correo Catalán*.

Al costat d'això no és res aquell poc edificant mercadeig de *Gracia y Justicia* a les portes dels temples.

Sort que foren quatre

A la sala d'actes de l'Ateneu Barcelonès va celebrar-se una conferència pro-ensenyament en català, organitzada per la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya.

El president, obrint els parlaments, digué —i així mateix ho publicà *La Veu*— que s'havien oblidat de posar sobre la taula les quatre barres, la nostra bandera.

—Però —afegí—, quina millor bandera que la que exhibim a la presidència? Quines millors quatre barres que el president de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana que ens ha honorat presidint-nos?

Què vol dir alçar el dit?

Fa cosa d'una setmana, uns oradors del P. C. R. anaren a fer un miting a Vilafranca del Penedès, on, degut a diversos contratemps, arribaren una hora i mitja més tard de l'anunciada. Una bona part del públic s'esperà pacientment. Abans d'entrar a l'escenari, els oradors es cregueren obligats a consultar el públic si s'havia de donar el miting llavors mateix o després de sopar.

El senyor Bofill i Mates s'encarregà de la consulta. L'únic conflicte consistia a poder captar la resposta que el públic havia d'emetre.

—Això rai —digué un orador— digui que els que vulguin que sigui ara, que aixequi un dit en l'aire.

La professió havia trait el proponent, que era el mestre d'ensenyament primari senyor Coll i Mas.

«Bons de carn» de ric

En Pich i Pon presideix un àpat de representants de les Cambres de la Propietat de tot Espanya.

Però era dissabte, vigília de Pasqua i dia de peix.

Faria una impietat En Pich i Pon? Abans la mort!, i, en efecte, podieu veure, darrera dels menús, una noteta explicant com el bisbe de Barcelona s'havia dignat eximir del dejuni i abstinència els comensals a l'àpat.

Així han quedat bé —no sabem qui millor— En Pich i Pon i el doctor Irurita, bisbe de Barcelona.

Oratòria complicada

Aquests dies el senyor Pich i Pon no s'ha entès de feina. L'Assemblea de la Propietat Urbana Espanyola l'ha tingut ocupadíssim i amb prou feines ha pogut donar l'abast.

Nosaltres no hem tingut ocasió de seguir-lo al llarg de les seves múltiples activitats durant la setmana passada, però un amic nostre que tingué ocasió de sentir un discurs de circumstàncies, ens en ha explicat una de bona.

Era diumenge passat a la Font del Lleó, en finalitzar un àpat en obsequi als assembleïstes; després d'haver parlat tres o quatre senyors, es va alçar el senyor Pich amb l'ànim de fer un discurs poètic, però no li va sortir. Va dir exactament: «Este sielo

tan hermoso y la tierra que hemos comido...» Va acabar com va poder, mentre a tots els que l'escoltaven se'ls dibuixava d'una manera alarmant el símptoma de la rialla pròxim a esclatar.

Pudícia

No sabem què va passar a la sessió *Palestra* d'ahir perquè quan escrivim això encara hi hem d'anar.

El que sí sabem és que en la de dimecres de la setmana passada fou projectada una pel·lícula sonora i una mica parlada.

El *delator*, film tret d'una novella de Liam O'Flaherty, és, en efecte, sonora; cap al final, en els moments més dramàtics, els protagonistes dialoguen l'indispensable, com saben els que veieren aquest film en la seva primera projecció a Barcelona (només n'hi ha hagut dues).

Un dels protagonistes, el capità Gallagher, diu a Katie (Lya de Putti):

—*Damned whore!*

Fou per aquesta frase que *Palestra* substituï la sonorització i les paraules inherents al film, per una musiqueta detestable?

Pensem que pot passar amb *Ombres blanques*, que també és al programa de *Palestra*, presentat amb aquella orquestra.

El bell parlar

L'altre dia, el senyor Duran i Sanpere, director de l'Arxiu Històric de la Ciutat, fou cridat al telèfon. La crida venia del senyor Batista i Roca, el qual parlà llargament i correctament. La conversa de l'animador de *Palestra* s'escolava en un llenguatge que no tenia res de colloquial; el lèxic s'ornava de tot de paraules d'aquelles que només es lleixen en articles molt ben garbellats i que ben poques persones pronuncien en la conversa corrent, ni el mateix Fabra.

En un moment donat, el senyor Batista i Roca digué:

—Li parlo des de *Palestra*.

—Ja ho sento —va fer el senyor Duran i Sanpere.

Un any d'aquests

Al despatx d'una autoritat universitària catalana, per assumptes del servei, la senyoreta Callao, arxivera, núvia, com saben tots els estudiants, del diputat i estudiant Sbert.

També és al despatx un catedràtic que compta en la seva història anecdòtica unes quantes preguntes fetes sense engaltar, com vulgarment es diu. La d'aquest dia és:

—I què, senyoreta, quan es casa? L'autoritat acadèmica, ràpidament: —Espera que ell acabi la carrera.

Les casualitats

D'El *Dià Gráfico* de dimarts passat:

«Organitzat per la secció Cultural del Ateneo Republicano Democrático Federal (Conde Asalto, 58, bajos), hoy martes, el diputado don Ramón Franco dará en dicho local una conferencia de actualidad política bajo el tema *Impresiones de un viaje, mienta...*»

Tanmateix, hi ha errades diabòliques.

Acompanyament musical

Al cinema Urquinaona han projectat tota la setmana passada un noticiari sonor de les festes celebrades a Madrid en commemoració de la proclamació de la República.

Això no tindria res de particular si no fos que hi surten els professors de la Còpia Barcelona en actitud de tocar una sardana. Però la música que «il·lustra» l'acte és un vals vienès, executat amb violins!!

No cal dir l'èxit que s'ha apuntat l'esmentat noticiari.

Wagner vist per Pompeu Fabra

En la càtedra de Llengua catalana de la Universitat, Pompeu Fabra requeria l'atenció dels alumnes sobre una t d'origen popular, que no té explicació gramatical, i que s'afegeix a les paraules acabades en i (*collègit, àpil...*), algunes de les quals, tal com *gènit*, han passat al vocabulari amb un significat distint del de la paraula primitiva. Exemples: «Un home de gènit», «Wagner era un gènit».

I, matisant l'expressió amb un somriure irònic, afegí:

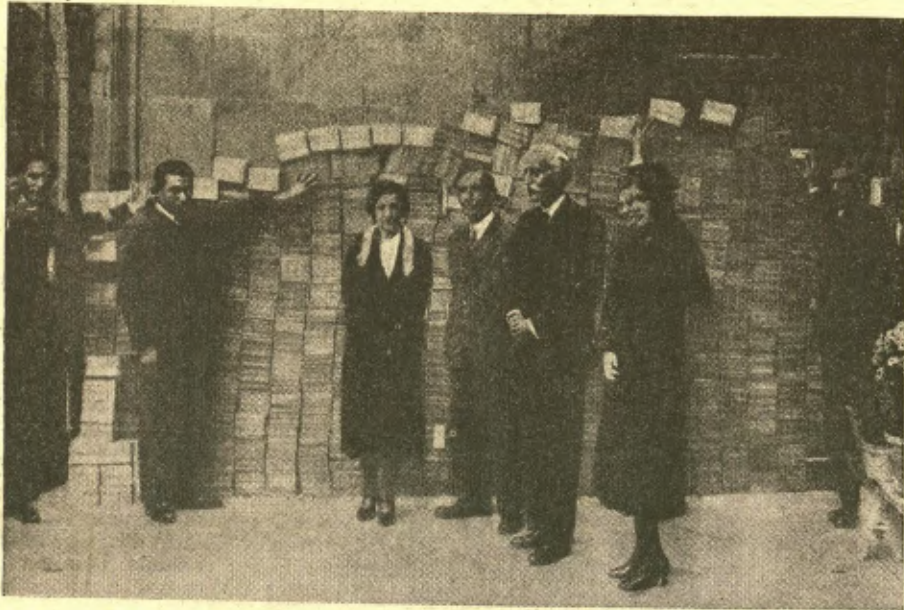
—Encara que jo crec que Wagner era un geni i un home de gènit.

Un elogi rural

Ningú no es pot sustreure als entusiasmes que pot despertar en altres persones. Ni el poeta Perramon, avui en plena glòria floralasca. O si no, vegeu el que li diu un admirador rural i incondicional a les planes del setmanari vendrellenc *El Baix Penedès*:

«Vos recordo enerviosit, febrós, perquè la conversa no girava cap allà on volieu, i vos distreïem, amb la nostra xerrameca sobre l'esculptura, d'una sonància que no podíem trobar, d'un objectiu que mancava en el ritme d'una poesia la qual ja he llegit acabada... Vos recordo be, el rostre serè, tranquil i pàlid, que a la entrada de primavera una falçilla amable hi deixà la pols negrosa de llurs ales esclanguides, i algun artista decorós hi senyalà el dibuix pàlid d'un bigotet retallat que algú admira i estima, tant com jo la vostra poesia...»

No s'atura pas aquí, però per mostra basta el fragment transcrit. Posats a enlair-se i a fer «literatura» aquests comentaris comaricals, no s'estan de res. De totes maneres, es fa córrer que algú admira i estima el bigotet perquè el porta retallat, com un vers curt, a imitació més aviat de Roldan Colman que de l'Esclansans.

El lliurament de les targes en pro de l'Estatut

ha de discutir; però també hi ha molta de comprensió i molt de respecte.

Els mateixos dos campions de l'oposició, senyors Sánchez Román i Ortega y Gasset, han esgrimit els seus arguments amb fortuna, damunt de bases sofisticades; han estat felicitats, ben vistos, etc.; però no han provocat cap incendi a les ànimes; i la seva paraula ha tingut la virtut de convèncer els que ja eren convençuts per endavant; a plaure, sense convèncer, als indiferents; i a deixar tranquils els incrèduls; com dues onades altes i plenes, solemnes; dues onades d'aquelles sense escalaixos ni crestes que fan de bon pujar i bon baixar, la nau de l'Estatut que diem, ha pogut veure sense por venir de lluny els dos parlaments i solcar-los sense gaire sotrac.

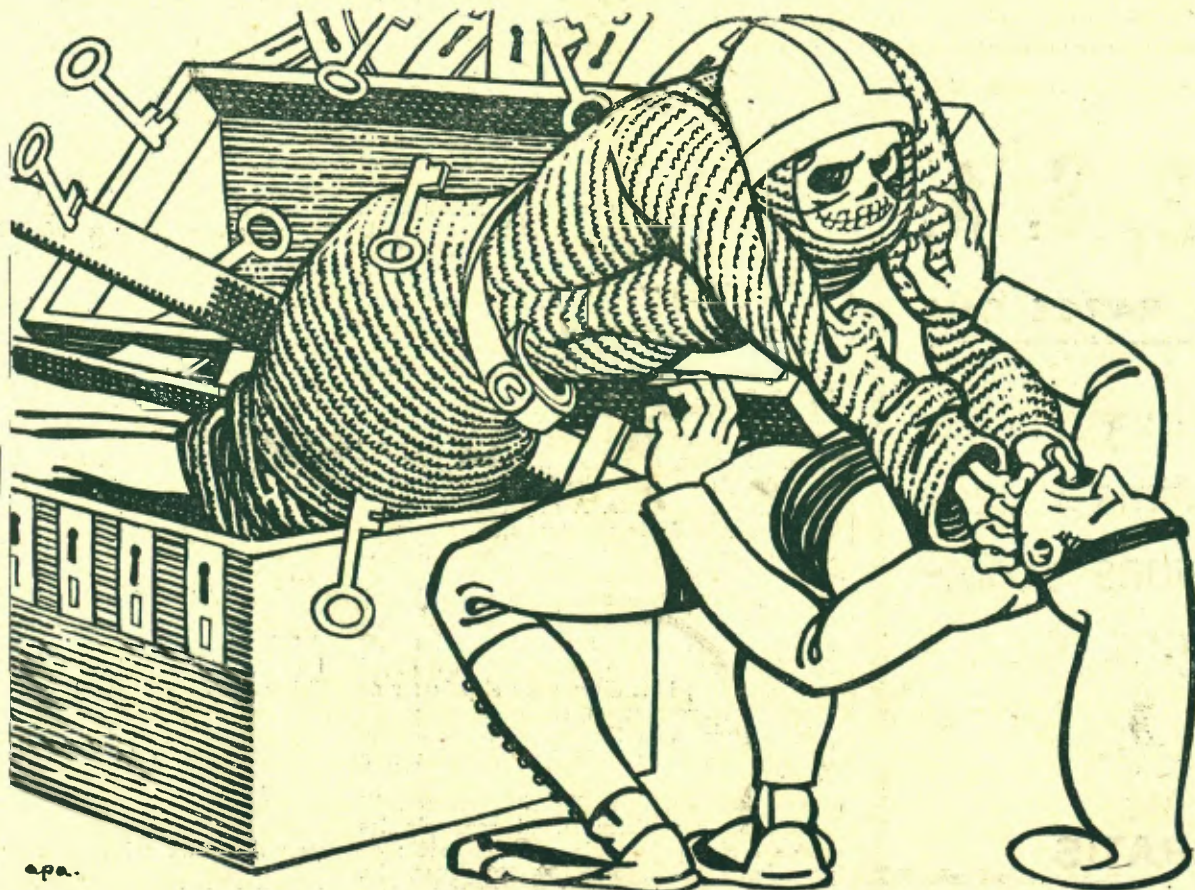
L'un era tot inflat de doctrina jurídica: meravellós pledejar dintre una campana pneumàtica: el senyor Sánchez Román suposa una gran vaguetat al concepte d'autonomia; en canvi, concedeix un sentit rígid al concepte d'Estat integral, que la Constitució atribueix a la República Espanyola. Sentades aquestes premisses, descabdella, descabdella i no s'atura mai. Quan acaba, hom s'adona que el govern espanyol s'hauria d'adreçar per via diplomàtica a totes les nacions federals i adhuc a un estat centralista com Bèlgica, per tal de notificar-los que s'adonin que, lògicament, no poden subsistir. Almenys el discurs del senyor Sánchez Román ho demostra. El senyor Sánchez Román ha demostrat massa i ens condueix a l'absurd. La rigorosa processó de sillogismes i la sàvia profusió de doctrina jurídica i també —perquè un bon advocat té alguna cosa de prestidigitador— també el cop de polze imperceptible que deforma algun concepte i mutila alguna frase de l'Estatut i de la Constitució, serien de fatigosa refutació, precisament pel complicat de la malla, les anelles de la qual caldria trencar d'una a una; sinó que l'absurditat de la conseqüència que se'n deriva i la seva inadaptació al cas concret del problema que les Corts discuteixen, ho refuten tot d'una manera automàtica, sense calgui descendir a més detalls.

De més volada i més interessants resulten les paraules d'Ortega y Gasset. L'eminent filòsof, no podent-se situar en un pla de cordialitat, no es mogué d'un cercle de comprensió. Al fons no féu altra cosa que aplicar al cas i al moment les tesis que fa uns anys establí en *España invertebrada*.

Però, tant aleshores com ara, trobem que l'il·lustre pensador, no tan solament explicava el que era, sinó que volia suggerir l'opinió espanyola amb la visió d'un somni polític peculiar seu. Noble ambició, en un fill de Castella, de voler perpetuar l'hegemonia de la seva pàtria, però una mica desorbitada. En realitat, tota la teoria del «nacionalisme particularista» de Catalunya no s'aguanta. Com que els fets històrics pesen, quan es tracta de teories de filosofia de la història, nosaltres trobem que el senyor Ortega y Gasset cal que tingui en compte que, durant tota l'Edat mitjana, el nacionalisme català no vivia pas arreconat a casa seva, sinó que conduïa la política expansiva de la Confederació Catalano-Aragonesa, i estenia la seva acció per Itàlia i, en un moment, Grècia i Bizanci. Després, tota la política europea d'Espanya es pot dir que neix d'aquesta política catalana: car el matrimoni de l'arxiduc d'Àustria, Felip, amb Joana, filla dels Reis Catòlics (el qual va originar totes les aventures d'Alemanya i Flandes), no hauria tingut lloc si no hagués tingut la monarquia espanyola interessos a lligar amb l'Imperi i contra França, dintre el sòl italià. Altrament, les aliances austríaques eren característiques del casal d'Aragó, gibel·l, com tothom sap.

Diguem de passada que Catalunya no fou cap problema per a Aragó ni viceversa.

Tampoc la renaixença catalana s'ha presentat amb aquest caràcter migrat que el senyor Ortega y Gasset li suposa. Deixant

EL SEPULCRE DEL CID

PAISATGE I COSUMS

Estampa del Valès a l'estiu

A la primavera ja fan la seva aparició solenne les primeres avançades de mosques porfíries, els primers grups d'estiu-ejants diumengers que inunden de vestits de paper de barba, de casquets blancs i de tendes de campanya estrafolàries els trens i les platges democràtiques de la costa. Van de bracet amb les primeres calors.

El sol ja comença a picar; cal alleugerir-se de roba. Malgrat no es vulgui, la necessitat del refresc és imperiosa. El quiosc de Canaletes es converteix en un oasi, calmador

posar així que arriba al cim de Font de Cera, per tal de poder pendre embranzida en baixar després carretera avall, travessant boscos de pins, d'alzines sureres i de roures; fregant, en passar, les ginesteres, les gatses que la voregen, i les acícies, que la cobren amb una teulada de verd esponerós, en una zigazaga interminable. A aquest auto jo li estic agraït. Com que camina a poc a poc, permet detallar el paisatge. El que fa quilòmetres hi passa rabent i l'esborra.

A la banda dreta les vinyes, vellutades;

arbres, fins a l'arriba. Els hi deixen plens i els camions, passar, els recullen i els porten a Barça. En tornar, els deixen buits al mateix. Quan els pagesos tornen del camp la vinya, se n'incanten.

A Barceloneta els reparteix tots els matins, en un tat del carrer de Pujades, davant del PaLa llet que contenen, llet del Vallès, expa i dolça, coberta amb una espessa capa de nata, muniada aquella matèria matinal: encara calenta, alimenta tot Barcelona, perquè veieu si és badoça, la ciutat encara s'ha donat d'aquest fet important.

Dalt del pal rêtol amb el nom del poble, que es veu mà dreta, escapant pels turons, com unssobre. Les primeres cases es troben repaies en dos grups, a banda i banda de la riera. Les altres per les muntanyes, a consrables distàncies les unes de les altres. A banda dreta trobareu la tenda, empeltada de centre telefònic i d'estanc; la carnisia i un forn de pa on serveixen begudes cal i us afaiten; darrera, els pins.

A l'esquerra, uella església típica de Vallès, alegre, amada de sol, voltada de rousers, amb el centiri enganxat, una branca pansida de l'orell del campanar i un altar major que un retaule amb afegits d'aurats i angles grassos. Al seu costat la barberia que és tanmateix, un dels llocs més importants del país, car, si bé us hi afaiten, també venen espadnyes, us serveixen gots de ranci i moscatell del país, per sucari-hi unquants carquinyols, licors de tota mena, i el que és més important és que la mestressa cou un pollastre o un conillet de bosc mb una salsa de tomàtec divina.

Davant de la arberia, la sala, una exquadra amb un tilell al fons. Els diumenges a la tarda s'ha ball amb piano de maneta dedicat a le minyones forasteres. Al vespre hi balla lajoventalla del poble. A la sala s'hi celebrer els actes solemnes, els esdeveniments més importants del poble. Per exemple, el banquet que el vidu casat de nou té el costum d'oferir als compatriotes, després

si no ho són, s'hi han afincat, hi han posat arrels. Mantenen converses amicals, surten de l'església plegats i esperen les nou, l'hora solemne de l'arribada de l'auto de Masnou, en el qual arribarà algun parent, esperat ja el dia abans. Els pocs estiejants de calça blanca que hi pubulen no són pas massa ben conceptuats per la gent del país. Ultra que en aquell marc de paisatge amic hi detonen, n'hi ha molt pocs.

Passau al poble, endinseu-vos per aquella riera, per aquells camins de vinya assolats, pel roquerol d'aquells canyars humits que us menen suauement a la muntanya. Aleshores és quan s'escorre el vel i sorgeix davant vostre la meravella vallesana que és Vallromanes. Quan, per fi, copseu totalment la dolçor, la bellesa d'aquell paisatge esponjós, il·luminat pel somriure de les clapes blanques d'aquelles masies alegres.

Aquell torterol enjogassat de fum que surt de dins d'un bosc de pins us descobreix una masia amagada al bell mig; dalt d'un turó, n'apareix una altra. A mida que aneu pujant en descobriu de noves. Les veieu dalt dels cims, penjades per les carenes, a punt d'estimar-se, afeixades al mig del bosc, sorgint dels ceps. Darrera d'aquell turó, sembrat de vinya, un paller. Darrera del paller una masia blanca, l'era al davant. Si hi entreu hi trobareu el tònic de la cordialitat vallesana. Al temps de la batuda, pels volts de Sant Joan, s'hi respira un aire calent i espès, perfumat amb l'olor de les menges suculentcs que cuina la mestressa per als batedors durant les clàssiques nou hores. Entre vosaltres i la casa s'alça un núvol de palla, a través del qual veieu rodar la còrpora rodona dels animals, enlluïrada per la suor, i sentiu petar el fuet atiador de la tralla.

Com que l'aigua és abundant, s'hi troben fonts i més fonts; la verdura, per tant, hi creix ufana, molsuda i grassa.

Dalt de la muntanya, sota l'ermita de Sant Mateu, la font de can Gurgui, punt de reunió dels caçadors de Teia; la de Sant Joaquim, enterrada gairebé sota terra

Vallromanes. — La Torre Tavernera

de la sequedat de les nostres goles, transformades en paper secant. I aquella bola de vidre, mig vermella mig blanca, que funciona al taulell sense parar, nit i dia, esdevé una fita obsessió. Tot bevent-hi un refresc, penseu en el problema immediat que la calor planteja: el de fugir de la ciutat, per emprendre la ruta de la mar o de la muntanya, segons les preferències de cada u. El fet d'haver-hi passat tot l'hivern encorufats dona un dret indiscutible a poder anar a passar una temporada a fora, ajacats damunt la sorra de les platges o sota l'ombra dels pins.

Jo sóc un entusiasta del camp. I d'aquest, de la part del Vallès que en podríem dir gallerí. En sóc perquè hi ha reconcs i reconcs bellíssims, perquè el paisatge és dolç i perquè la gent és cordial i, potser, perquè m'hi criaren de petit. Aquestes coses, barrejades, poden donar com a resultat un sentiment d'afecte.

Al Vallès s'hi troben uns poblets blancs i polits, voltats de pins o de roures, que us cabrien al palmell de la mà; unes fonts de lícies, cobertes d'un toldo de verdor ufana, a través del qual a penes entrolleuen el cel, arraulides al recó més arcerat del bosc, com els violers entre les altres plantes; fonts amaramades de quietud i de calma. Us hi sentiu embolcallats d'una sensació inefable de benestar; talment suspesos entre el cel i la terra, més a prop, però, d'aquell que no d'aquesta.

Perquè hi ha uns boscos suaus, gairebé misteriosos, com de conte de fades. El reillet d'un rossinyol que, en aquella hora pesant de sol, trenca l'ensopiment de la salzerada, us encanta. Perquè hi ha uns reguerons adormits, ombrejats de pollanques, que us somriuen des del seu mirall d'aigua clara: L'altíssim poeta Josep Carner, *gourmet* excel·lent del nostre paisatge, ha cantat el del Vallès amb uns versos tendres i delicats.

No hi puc fer més. A primers de juny sento la pruija irresistible d'anar-hi, per tal de tornar a contemplar aquells boscos i aquelles vinyes de seda; de caminar altra vegada per aquelles salzerades ensenyades, perfumades de reina de pi, d'olor de ginesta, de caps d'ase, de farigola, d'espigol i de romaní. Mentre hi passegeu, recerant els tocons solitaris preferits, cau a prop vostre una pinya pesant. Un d'aquells pins, que us ha reconegut, us l'ofereix generós. Per reveure els ruscos d'abelles i per a anar a fer costellades o a menjar arrossos a aquelles fonts, la de Sant Josep o la de Sant Joaquim, gloriosos, i per beure aquella aigua fresca i regalada que raja abundant de la panxa dels sants, travessades irreverentment per un broc de canya.

M'enfilo a l'auto de Masnou, aquell Ford baladrer que devora, afamat, les pujades, o aquell Hispano vermell, enorme, que camina a glops, que espeterneja i panteixa en haver de tornar als revolts, o en muntar les pujades de la carretera, i que s'atura a re-

la terra roja, grassa. Més enllà, boscos d'avellaners, d'un verd tèrbol; darrera els pins, negrosos.

Dalt del marge apareix la cresta roja d'un pollastre, encesa com una rosella. La bestiola us esguarda amb una insistència inexpresiva. Ací i allà els cirerers farcits de fruita, de color de sang. Escampades, les masies blanques, voltades de pallers d'aurats, l'olla delatora dalt del pal. L'aviram pica el broll, terreja, o es dispersa pels sembrats. Una pagesa, el mocador del cap tirat endavant, damunt dels ulls, per tal de resguardar-se dels raigs del sol, els arponcs a la mà, us mira amb ulls somorts.

A l'esquerra la muntanya, alta, de Montornès, clapada de pins, amb les runes del vell castell feudal al cim. Darrera, Montserrat, entre boires. Davant vostre els pollanques d'aurats sota dels quals s'aixopluga la Font de la Ginesta. Prop d'aquesta, la Torre Tavernera, avui masia i abans palau de la noblesa vallesana, amb els retrats dels avant passats pintats a la façana, dins d'uns medallons, mig esborrats per l'acció destructora del temps.

La font són farcides de cargolins. El pla del davant és un bosc d'avellaners. El sol, que hi bat de ple, daura les seves fulles, afina un segon terme de pins, dona un to d'or vell al blat, gairebé madur, i als pallers i encén el foc de les roselles, inunda de contrastos de colors violents i de grisofosc les muntanyes; fa envermellar, avergonyides, les carenes i pinta, finalment, d'un color de vori aquilolat uns núvols de cotó fluix que hi saltironen damunt, penjats al cel per mitjà d'un fil invisible.

Més enllà de la font, la plana ubèrrima del Vallès, estesa, com una catifa vellutada i molsuda, en una gamma de colors finíssims, amb Granollers al mig; darrera, la silueta morada de les muntanyes i damunt el cel blau. Ni un sol núvol. El cel sembla una cortina de teatre. Ho contempleu a través del marc natural que formen les soques dels arbres, les recolzades del camí o el marc de les finestres de l'auto. És un espectacle únic. En arribar a Font de Cera, tombeu el cap. Veureu Alella, la matrona de la costa, ajacada als vostres peus, voltada de muntanyes de sauló, clapades de vinya; la cortina blava de la mar retallada al fons, amb les taques blanques dels velers gronxadissos pel mig.

Darrera d'una gatosa, d'una mata o d'una ginestera, surt el canó d'una escopeta. En passar el revolt veieu el pagès, a l'aguait. En aquell recó de món, la temporada de la caça sol començar abans del temps.

Hem passat pel davant de can Jordi i de can Curet; ja podeu dir que sou a casa. L'auto tomba i enfila la riera. Al peu d'aquesta hi ha un pal voltat de pots de lluna; detall, aquest, típic de la major part de les carreteres vallesanes. Hom els troba infal·liblement, arrambats a les soques de tots els

Paisatge vallesà

d'haver estat obsequiat per aquests amb uns esquellots formidables; el ressope dels músics, per la festa major; el clàssic refresc propi dels bateigs i el xocolata tradicional dels casaments. Al costat de la barberia, l'era amb els pallers; la cort dels pores, la quadra dels cavalls, el xopluc pel carro, les gàbies de conills i el galliner. Davant de la casa l'hort, pel qual circula lliurement l'aviram. Darrera, vinya i més vinya; muntanya i més muntanya. Un camí de carro, vorejat de canyars, us emmena vers les cases de pages, les masies, escampades per la muntanya. És tot el viatge, ple de sorpreses inesperades. La natura es transforma a cada passa, a cada recolzada; ací és un oasi de verd, amb una font; ençà una bauma; enllà l'ombra benefactora dels pins o dels avellaners; més amunt una salzerada. Per aquest camí sol passejar el rector, cap al tard; el cigarret a la mà, el paraigua obert.

Al mig d'un camp de patateres veieu En Duran, el tender, republicà de tota la vida, en cos de camisa, arromangat de braços i de cames, regant. En passar vora seu us fa un gest amical, estil feixista, amb el braç. Ací és on comença la Vallromanes autèntica, síntesi de totes les gràcies i encisos del Vallès; la Vallromanes de la qual el vell doctor Mascaró deia, i amb raó, que era la Suïssa de Catalunya. El terreny, d'una topografia aturonada i barroca, l'accentua ondulant fins a Sant Mateu.

En aquell turó, uns pins; en aquell altre, castanyers; al de més enllà, vinya; al de l'esquerra, esgraonat com una escala, hom hi ha sembrat vinya, blat, patates, pebrots, tomàtacs, cebes i mongetes, fins al cim, dalt del qual s'albira una caseta menuda, blanca com un glop de llet, i petita com una capsula de llumins. A la teulada, hom ha clavat una agulla prima que és la xemeneia. En surt un fum blanquinós que fa cabriolets al cel.

Una altra, en un altre cim, encara més enlairat. El paller, al costat, li fa de sentinella. Dalt de Sant Mateu, l'ermita, menuda, voltada de pins gegants. A mig camí, penjada a una banda de la muntanya, la masia de can Gregori, rònega; al seu costat l'esplet d'acícies que donen ombra a la font.

Els vallromanes anomenen poble al grup de cases de la riera, perquè és el lloc on s'improvisa el mercat; on acuden el forner de Montornès amb el carro, el del Raval amb el camió, i els diumenges el peixater de Masnou. Aquest esten els coves plens de peix a terra, sota l'ombra dels castanyers. La gent del poble i els forasters hi van a proveir.

Sota l'ombra, hom lliga la conversa. El carter, en cos d'armilla, hi reparteix les cartes i els diaris, a la sortida d'ofici; de passada, bromreja amb les minyones. La gent del poble es barreja amb els estiejants, els quals semblen gent del país, i

i gairebé sempre solitària. Un encís de font, coberta d'un tou de verd i sempre xopada de rosada; la de can Panna, al peu d'un roquissar enorme, en ple bosc. Dalt del roquissar treu el nas, tafanera, la vella masia pairal. Més a prop, la de les Merles, la de Sant Josep, la de cal Beco; més lluny, la font del Ferro. La llista es faria interminable. A totes, però, trobareu un encís nou, una calma novella, calmadora dels vostres nervis sotraguejats per l'hivern passat a la ciutat.

No caldria citar la font de la Ginesta perquè, de fet, és una font barcelonina ja, que tots els dies de festa s'omple de barcelonins que hi van a passar el dia. Ací al costat de l'aigua hi ha el vi. Car a prop de la font hi ha la masia on, a més de la filla, una pagesa vallesana de cap a peus, tenen un vi d'aurat, ni dolç ni aspre, "uoy vj ep snpsse sjap vjvjjp vj sj anb

Natura ufana, esponerosa; tanmateix, dolça, suau. Paisatge no gens espectacular; més aviat senzill, més que senzill, franc. La Avisa de Catalunya que és Vallromanes no s'avé al motillo estereotipat de la tarja postal, escenogràfica. S'avé millor a la contemplació directa i amiga. Paisatge que no és pintat a l'oli; ho és, ans bé, a l'aquarella, amb tints fines i delicades, diem japoneses. Té tanta transparència que el cel hi és sempre barrejat; és tan alegre, que canta; tan acollidor, que us convida a l'amistat. Us pren de mica en mica. A poc a poc, li poseu afecte.

Dins d'un d'aquells reconcs silenciosos i obacs, us sentiu allunyats del món i més propis a la bondat. La gent, igualment que el paisatge, és franca, és cordial, és alegre. Si entreu en una casa, encara que no us coneguin, hom us allarga amb gest amical la petaca i el porró. Si hi feu amistat, el dia que l'home surt de cacera, a la tornada us farà acceptar el conill de bosc que ha mort d'un sol tret. I el dia del sant de la menuda, com que figuren l'olla gran dins de la xica, celebrant-lo amb un gran dinar, no us excuséssiu pas d'anar-hi. S'enfadarien de debò si no hi anéssiu.

Bo de debò, el paisatge. Bona de debò, i trempada, aquella gent, i amb una punta de picardia sorneguera enganxada entre nas i llavi. Tan bo, el paisatge, que es fa difícil poder-lo pintar amb paraules; cal conèixer-lo de prop, àdhuc familiaritzar-s'hi. Aleshores és quan hi trobeu mil encants diversos, mil delícies insospitades i sempre noves.

Perquè el conec de petit, perquè l'he admirat de gran i perquè, si li demaneu, us regala una salut nova de trinxa, i escric aquest clogi, que jo voldria fervorós i cordial si tingués una ploma brillant.

JAUME PASSARELL

LAPERITIV

La invasió francesa. — Hi va haver una època en què tots els mantegaries i totes les senyorettes que tallaven gallina es varen comprar un guardapols i una maleta de cartó disressat de pell de porc i se n'anaren a treure el nas a París. La gent del Pireneu ençà, sobretot els de Mataró, els d'Igualada, els de Sabadell i els de Manresa, en el moment en què els frances anaven mig regalats, vinga fer-se treure el passaport i passar la frontera. Alguns només anaven a menjar un plat de cargols a Perpinyà, altres s'arribaven fins a Coll-llibre a encarregar una olla de peix. Altres anaven a Lourdes a veure si els feien un miracle per poder-lo explicar després a un cosí incrèdul que no es movia dels cafès i no li interessaven els viatges. Els que arribaven a París feien provisió de postals pornogràfiques, i unes tardes anaven amb la dona al Sacré-Cœur, i a la nit amb la mateixa dona se n'anaven a veure en els cabarets de Montmartre la dansa del ventre autèntica, feta de vegades per unes argelines d'Olesa o de Mataró mateix.

En l'època en què a Espanya teníem la moneda alta i el franc anava de mal borràs, a París hi havia l'odi contra l'estranger, especialment contra l'americà del Sud i contra l'espanyol. En plena dictadura d'aquí, algú de Teruel o de Salamanca tornava de París fet una fúria, el xofer l'havia estatf, de tal teatre l'havien tret, al carrer tal l'havien pres per un gitano, un gendarme l'havia agafat i per poc que li administraven una gran pallissa. Els cambres dels hotels, de vegades catalans, perquè a París n'hi ha molts, a algun d'aquests senyors que arribaven a les terrasses carregats de paquets els deien «cochons» i «sales profiteurs». El que indignava més als espanyols que en plena dictadura anaven a gastar les pessetes a París, era veure que en algun music-hall es permetien pendre el pèl al rei d'Espanya. Algú fins s'anà a queixar i tot al senyor Quíñones de León.

Ara les coses han canviat una mica; a París l'exploitació dels estrangers s'ha enrarit, i pel que fa referència als espanyols, només hi van els que en tenen molta necessitat o una amiga molt exigent. En canvi, Barcelona s'ha convertit en la ciutat més barata del món. Abans, els francesos, si els parlàveu de venir a Barcelona, semblava que els volien arrancar la pell. Ara, quan s'adonen que un bon sopar en un restaurant de primera de Barcelona només costa vint francs i que una habitació d'hotel amb bany costa trenta francs escassos, i en un establiment de categoria, es tornen materialment boigs.

Ara es veu que la notícia ha covegut, i aquests dos dies de Pasqua granada, els que ens passegem pels carrers i no deixem la Rambla per poc que pugem, hem vist com tot el Midi amb les seves pilositats, els seus barrets i els seus jaqués, ha vingut a veure què era això del llomillo amb mongetes i que era la Fai i les bombes que ens mengem per esmorzar, perquè els diaris francesos, d'ençà que tenim república, s'han dedicat a fer còrrer boles solemnes, i la sort de bona fe encara es pensen que per venir a Barcelona es necessita una carreta de gasos asfixiants. Malgrat el gran perill que corren, els francesos ens estan envaint que és un gust. Ens sentim ciutat de turisme, amb els turistes més de comèdia que es puguin apreciar.

L'altre dia al restaurant del Colón, mentre sopava amb uns amics, es pot dir que teníem els bigotis i les barbes més apreciables de Toulouse bolcats sobre una taula veïna. A una altra taula eren uns bigotis de Perpinyà — que jo recordo haver vist a Perpinyà penjats a no sé on — llargs, d'una qualitat d'arrel de malvi i cabellera de blat de moro, un bigotis diürètics, que havien anat a parar sobre unes galtes esquilades, sota un barret fort que segurament el que el duia l'havia robat d'una pel·lícula de René Clair.

Al costat d'aquests pèls sublims, de l'època del bon rei Dabogert, que s'han fregat per tots els *croissants*, i tots els sotabarbes dels prostíbuls de Marsella i totes les fulles del *Petit Parisien*, hem vist uns senyores franceses magnífiques; aquestes franceses velles, correctes, que mengem com els àngels i beuen a glopets com els rossinyols i tenen una simpatia que no s'acaba mai. Els barcelonins estan acostumats a veure més aviat les franceses de l'exportació, que aquí en temps de la guerra s'havien convertit en un article corrent i excel·lent. Aquestes franceses d'exportació són tan barcelonines com nosaltres i tant de la Rambla com nosaltres, algunes d'elles parlen el català, van al teatre Romea i acaben casant-se amb un regidor. Les que no tenen tanta sort ni tantes ambicions, acaben més malament fent-se amb el verdet i la purulència dels barris més cafrès, però que no deixen de tenir una tendresa i una simpatia tan barcelonines com el pati del senyor bisbe.

Però les franceses d'ara que es vénen a aprofitar de les ganges gastronòmiques i hospitalàries de Barcelona en companyia dels bigotis i les barbes de llurs amics i de llurs amants, són uns franceses d'invasió que vénen a menjar una llagosta i a veure la Mare de Déu de Montserrat i se'n tornen amb el trofeu dels seus estalvis. Són franceses de Balzac, estalviadores, hermètiques, irreductibles; entre elles s'hi barreja alguna segona tiple de l'Opéra Comique enamorada d'un assasí que està en vacances i ha vingut a Barcelona a fer una cura de pernod. Perquè poder beure una bona mesura de pernod per sis francs després que a França fa tants anys que no en poden beure, és el més gran atractiu per aquestes barbes venerables, que fins s'arriben a fumar de pernod i després la Rambla a les dues de la matinada fa olor d'anís.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

La cara, espill de la salut

Un rostre pàl·lid, demacrat, flac i trist, denota un organisme feble, raquíctic, esgotat.

Els qui en veure's així prenen el FOSFO - GLICO - KOLA DOME-NECH, regeneren llur salut, tonifiquen llurs nervis i canvien llur rostre de dia en dia, fins aparèixer els sans colors que denoten la vida, salut i alegria.

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

**INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS**

L'ESTATUT AL PARLAMENT

L'emoció de l'Estatut

AL CARRER

Un diari madrileny, de gran circulació, ha tingut l'encert d'encapçalar una secció informativa on es publiquen totes les notícies, declaracions, protestes contra l'Estatut amb aquesta rúbrica suggestiva: «L'emoció de l'Estatut».

Aquest títol expressa amb justesa el caràcter emocional d'un corrent d'opinió que s'ha estès ràpidament i que seria pueril i àdhuc perillós de dissimular.

Cap de les grans qüestions que ha plantejat la República a Espanya no ha desvetllat

José Ortega y Gasset

una inquietud tan activa. L'emoció de l'Estatut ha sobreixit dels cafès, dels centres polítics, de les redaccions i ha enviat el carrer. Les manifestacions contra l'Estatut sovintegen amb demostracions específicament madrilenyes, diferents de les actituds concentrades i imposants del poble barceloní, però amb un aire de fronda que s'expressa amb crits i cançonetes per l'estil de la que ha escrit, adaptant-la a la música de l'himne de Riego, un compositor oportunista:

*Cataluña es un trozo de España
aunque ingrata lo quiera negar;
y por más que se empeñen algunos
¡No se irá! ¡No se irá! ¡No se irá!*

Aquestes expansions amb música popular i lletra carrinclona tenen la seva importància. És propi dels moviments de fronda expressar-se així i l'esperit de fronda és una cosa genuïnament madrilenya.

La qüestió de l'Estatut, que més que cap altra commou i apassiona la gent d'aquí, en mereixer un interès excepcional, palesa la realitat del fet català que amb tant d'entusiasme i bona voluntat alguns voldrien suprimir.

AL PARLAMENT

Al Parlament l'emoció de l'Estatut té una traducció parlamentària que s'anomena expectació. Cap debat, entre els grans debats de les Corts Constituents de la República, no ha provocat una expectació tan densa com la dels debats entorn de la qüestió catalana, una expectació que dels escons passa a les tribunes i convergeix les sessions en solennitats parlamentàries. Aleshores el fet diferencial s'imposa àdhuc en el recinte mateix del Parlament d'Espanya.

SÁNCHEZ ROMÁN I MAURA

Per això resulta dramàtic l'esforç dels oradors fervorosament assimillistes per tal de generalitzar el problema i situar-lo en el pla artificiosament de les regions espanyoles i de les autonomies regionals.

Quan va discutir-se el projecte de Constitució i els representants de Catalunya proposaren l'organització federativa de l'Estat, la principal objecció que els fou oposada era de caràcter realista: «No elaborem un motllo arbitrari —va dir-se— a la forma del qual tingui d'ajustar-se la realitat peninsular. Avui, amb característiques pròpies i personalitat definida, només hi ha, dins de l'Estat, Catalunya i amb menys de vigoria el país basc. Elaborem una Constitució elàstica, no federal, però federable, que permeti de donar satisfacció a Catalunya sense obligar les altres regions a adaptar-se a una organització que no senten.»

Tramvies de Barcelona, S. A

Per acord del Consell d'Administració i de conformitat amb allò que disposa l'article 22 dels Estatuts Socials, els senyors accionistes d'aquesta Societat són convocats a la Junta General ordinària que es celebrarà a l'estatge social, Ronda de Sant Pau, 43, el dia 31 del present mes de maig, a les onze del matí, per a complir la finalitat que l'article 25 dels Estatuts esmentats determina.

Els dipòsits d'accions a què fa esment l'article 23, per a poder concórrer a la Junta, cal fer-los fins sis dies abans de l'anunci per a la celebració d'aquella, a les entitats bancàries següents:

A Barcelona: S. A. Arnús-Garí i Banca Marsans.

A Madrid: Banco Internacional de Industria y Comercio i Banco de Vizcaya.

A Bilbao: Banco de Vizcaya.

A València: Banco de Vizcaya.

Barcelona, 13 de maig de 1932.

P. A. del Consell d'Administració,

El Secretari,

ALFRED CAZABÁN

Admesa aquesta tesi i elaborada una Constitució no federal però que possibilita un lligam federatiu, els adversaris de l'Estatut abandonen la posició realista i s'encastellen en una posició d'una lògica rigidament estatista.

Dels tres discursos que s'han pronunciat contra la totalitat del dictamen, el que millor representa aquesta posició és el del senyor Sánchez Román. Quan el senyor Sánchez Román parlava, em feia l'efecte d'aquells escolàstics que partien del principi de l'existència de Déu per fer admetre al contradictor ingenu que la reconeixia tots els privilegis i prerrogatives de l'Església. El déu del senyor Sánchez Román és la sobirania de l'Estat.

La tesi del senyor Sánchez Román és aquella: «Hem consagrat l'Estat unitari i només podem acceptar aquelles autonomies que siguin compatibles amb la sobirania d'aquest tipus d'Estat.»

Aquesta manera escolàstica de raonar produeix aquí un gran efecte perquè encaixa amb una de les direccions clàssiques de la mentalitat castellana, a part que s'avé perfectament amb la idea unificadora sempre a punt de reviscolar.

El discurs del senyor Maura decebé per la seva manca de rigor lògic: per una banda reconeixia i acceptava el fet de la voluntat catalana i per l'altra es regirava contra l'Estatut, expressió d'aquesta voluntat. Fou un discurs, el de Miguel Maura, contradictori, de pura essència madrilenya i de poc volum parlamentari. En canvi el discurs del senyor Sánchez Román ha estat un discurs de pura essència castellana, peça oratòria d'innegable consistència lògica a base d'una premissa grata a la qual ha sacrificat la realitat ingrata.

El mal de la premissa grata al senyor Sánchez Román és la seva falsedat. La Constitució no ha consagrat, com ell pretén, l'Estat unitari. Fins quan ha esquivat l'organització federativa tot i restant federable, ha consagrat el cas excepcional de Catalunya. Sense aquesta circumstància a graient negligida, ni l'Estatut fóra a les Corts ni el senyor Sánchez Román hauria tingut necessitat de pronunciar el seu discurs en defensa de l'Estat unitari.

JOSÉ ORTEGA Y GASSET

El discurs del senyor Ortega y Gasset no ha disminuït el problema de Catalunya. L'ha plantejat en tota la seva gravetat i en

Felipe Sánchez Román

tota la seva complexitat. Això sempre és saludable. Ara que la definició que ha fet de les característiques espirituals de Catalunya i de les aspiracions catalanes es ressent de la contrarietat que li produeix el fet català. En aquest punt del seu discurs ha traduït amb termes atenuats la famosa diatriba de Quevedo contra els catalans en l'opuscle *La Rebelión de Barcelona* signada amb el nom de doctor Antonio Martínez Montejano. Tot allò de las «viruelas de sus reyes», «los franceses lo digan», Ortega y Gasset ho ha recordat més moderadament, però amb equivalent sentit.

L'aspecte humanista del problema, la reivindicació d'un dret, l'afirmació de la personalitat, la voluntat d'integrar l'universal concert dels pobles lliures amb una cultura pròpia, tot ha estat oblidat pel senyor Ortega y Gasset. Ha reduït el problema de Catalunya a les proporcions d'una anormalitat esquerra, d'un particularisme tancat inconciliable amb si mateix i amb els altres. Greu diagnòstic el del professor Ortega y Gasset aplicat a una col·lectivitat plena de vida i d'esperances, tan greu i problemàtic que per fortuna ens permet la hipòtesi que l'anormalitat limitadora que atribueix a Catalunya no l'hagi patida el metge en el moment d'emetre el seu dictamen.

J. O.

Madrid, 15 de maig

Tranvías de Barcelona a San Andrés y Extensiones, Sociedad Anónima

El dia 30 de maig corrent a les onze del matí, a les Oficines d'aquesta Societat, Ronda de Sant Pau, 43, davant el Notari Sr. Antoni Par i Tusquets, es verificarà el sorteig núm. 22 de les Obligacions al 4 % que correspon amortitzar l'any present, segons el quadre estampat al dors dels títols.

L'acte del sorteig serà públic per als senyors tenedors de títols.

Barcelona, 14 de maig de 1932.

El Director,

ALFRED ARRUGA

Mirant a fora

Blanc? Roig? V!

Aquest Gorguloff que, assassinat el president Doumer, ha desordenat, com és natural, els comentaris de premsa, i, com també és natural, de la manca més que de cap altra.

Segons la premsa de eta, a més a més de boig, és un agent ls bolxevistes, un rus roig. Segons la prsa d'esquerra, no té cap color polític, és simplement un boig. Segons l'Humanité, és un rus blanc, que cobrava d'un dels reis d'època, Deterding, i del govern francès per dèpter una guerra amb els soviets.

Però cap d'aquests ors no deu ésser del gust de Gorguloff, que es declara ell mateix dictador verd, or polític fins ara inèdit.

Poeta d'avantguarda

De totes maneres, aqst metge que predicava la victòria de la naturalesa sobre la cultura i el retorn al saigisme com a punt inicial del seu programajavia col·laborat en els diaris d'emigrats rissos que surten a París.

Havia publicat poemes sota el pseudònim Brède (que, en rus, significa «deliri»), un dels quals, El poeta asissí, conté aquesta estrofa:

Punt.
Vetaquí.
Vetaquí. Vetaquí.
No, un punt.
Punt... i res més. Ah, és a dir... Ah!

El punt es queda a la seva plaça.
No, no es queda alla seva plaça!
El punt es desplaça.
Es desplaça!
Es desplaça... desplaça... des-pla-ça...

Aquests darrers anys hem vist poetes d'avantguarda que no escrivien pas d'altra manera. Sinó que no assassinaven ningú.

Aficionat a la novel·la

Com és sabut, l'atemptat contra el president Doumer tingué lloc a la venda anual de llibres dels escriptors ex-combatents, de la qual s'encarreguen actius dels teatres de París.

Una d'aquestes, Marcell Gabarre, de la Comèdia Francesa, havia ofert un llibre a l'assassi:

—Compreu Vengeance, plaisir des dieux, del comandant Simmare. És una obra històrica molt interessant: l'atemptat d'Orsini contra Napoleó III.

I l'home que cinc minuts més tard havia assassinat Doumer, respongué:

—No m'agrada la història; només m'agrada les novel·les.

I, efectivament, comprava, i se'l feia dedicar, La bataille, de Farrère, per poder-se acostar a Doumer, que volia el mateix llibre.

Com s'escriu la història

Le Matin publicava a la primera pàgina un retrat de Dorgalevski, ambaixador de la U.R.S.S. a París, sortint de la seva visita de condol a l'Elisi. La fotografia portava aquesta llegenda:

«Un que s'hauria hagut d'abstenir.»

El mateix dia, un diari rus d'extrema dreta, d'aquests que publiquen els emigrats de París, Vozrojenie (La Renaixença), inseria aquesta nota:

«Ha cridat l'atenció que l'ambaixador dels Soviets, Dorgalevski, no ha trobat lleure d'anar a l'Elisi a expressar el seu condol.»

Els «ex»

A l'enterrament de Doumer, Millerand, per bé que ex-president de la República, no tenia lloc assignat en el seguit.

S'afegí al grup on veié Reynaud i Laval, tot dient:

—La delegació dels dimissionaris.

Anècdotes soviètiques

Més ben dit, antisoviètiques.

Stalin crida Radek i li tira en cara que constantment escampi anècdotes mal intencionades de caràcter antirevolucionari, dirigides contra els principals líders soviètics i especialment contra ell, Stalin.

—Hauries de tenir present—li diu aquest— que fet i fet sóc el dictador de la sisena part del món i el cabdill de la revolució mundial!

—Aquesta anècdota —ja Radek, ràpidament—, no diràs que sigui jo qui l'ha explicada!

* * *

Stalin es diu que cal fer alguna cosa que causi sensació en tot el món, que faci feliç el poble rus i que, a més a més, no surti gaire cara.

Fa venir el seu amic Oordjonikidz i li demana consell. Però aquest no té gaire inventiva i després de pensar-s'hi una estona, suggereix de donar un quilo de mantega a cada habitant de la U. R. S. S.

—Que ets boig?—diu Stalin—. D'on vols que traguem 162 milions de quilos de mantega? I suposant que els tinguem, un cop menjats, tot estaria igual que abans.

Crida un altre conseller, el seu camarada Kaganovitx, el qual declara:

—I és clar que no els hem de donar mantega, sinó sucre. Amb un quilo de sucre, el rus pot fruit molt de temps, si només se'n tira un terròs per tassa de te.

—No diguis ximpleries—replica Stalin—. Ja em diràs d'on sortiran aquests 162 milions de quilos de sucre.

I fa venir el seu criat, Piotr Petrovitx, i li demana la seva opinió.

—Camarada Stalin—diu Piotr—, se m'acut una cosa, si no t'has de molestar.

—Digues sense por.

—Doncs bé, un gran gest, una sensació mundial, un acte que faria feliç el poble rus i que sortiria baratet, no és difícil de trobar: permet que t'afusellem.

UNA BELLA INICIATIVA

La Fira del Dibuix

Una de les nostres galeries d'art tingué la feliç idea d'organitzar a Barcelona una Fira del Dibuix que durés tres, quatre, vuit dies. Comunicada la idea feliç a les altres galeries d'art, als artistes, a la premsa, tothom trobà la idea excel·lent i tots plegats es disposaren a realitzar-la. Reunions, entusiasmes, cooperacions i encoratjaments ben valuosos i espontanis posaren aviat en marxa la gran màquina de la Fira del Dibuix. I, presidint el moviment, la Musa de la intel·lectualitat barcelonina, Isabel Llorach, n'és el més xarmant i el millor averany.

quan la Humanitat comença a sentir-se major d'edat. I també deu ésser per totes aquestes raons que el col·leccionisme del dibuix ha trobat conreadors entre la selecció dels col·leccionistes. Es que una col·lecció de bons dibuixos devé una deu de fruïcions comparable només a l'limitat fluir d'emoció que proporciona una abundant col·lecció de bona pintura o de bona escultura.

Serà un espectacle tant o més corprendor que el de la Fira del Llibre el d'aquesta Fira del Dibuix que els barcelonins organitzen ara per primera vegada, amb l'esperança de re-

Rembrandt. — «Tu es Petrus»

La Fira del Dibuix serà doncs un fet a les primeries de juny vinent; ben aviat, doncs. S'organitzarà, naturalment, al carrer, de sol a sol, durant sis o set dies, i al lloc més cèntric de la ciutat. Cada galeria d'art hi tindrà la seva barraca o stand. Els arquitectes més moderns; els més experts decoradors han promès organitzar l'efimera arquitectura de la Fira. Ja hi ha els plans a punt; ja hom treballa en la realització d'aquests plans. La Fira del Dibuix serà una gaia cosa, molt nova, molt vistosa i colorida, una coseta tota enjogassada i frívola, per tal que arribi a dissimular perfectament la seva transcendència; doncs bé, és prou sabut que el declament de transcendència malmet gairebé totes les coses transcendents que esdevenen al carrer. El mateix carrer, la cosa més transcendental de la vida moderna, depèn més energies a amagar la seva transcendència que a transcendir; i són a milers els homes carregats de duplicitats, de projectes, de fatums, de missions divines o demoníaques, que, sense adonar-se'n s'escarmenten i s'obscureixen davant les vint i quatre hores del dia a faisonar a cada un dels carrers de la ciutat una psicologia i un exterior d'infant enjogassat, tota una ingenuïtat de pardal.

La Fira del Dibuix serà doncs una bella exaltació d'aquest enjogassament ingenu i pueril: serà, com l'ocellada de les Rambles, un pardalisme més dens que el de la verneida, una exaltació del carrer com la que totes les fires provoquen; però també una exaltació del transcendentalisme clandestí del carrer. Els stands del venedors de dibuixos estaran atapeïts de transcendència; lleugers fulls de paper, coses tènues i fràgils, delicadíssimes i enciseres; però d'una lleugeresa aparent, d'un encís prenyat de transcendència també. No és cap secret que de vegades un dibuix és més pesant d'intenció i àdhuc d'expressió que una pintura; i per regla general el dibuix prevé d'una pintura és més viu, encara que només sigui en principi, que la mateixa pintura. I és per aquesta raó que el col·leccionisme de bons dibuixos arrenca dels primers temps del Renaixement, de

petir-la com una nova tradició barcelonina, cada any, quan els arbres no han vessat encara tota llur verdor i quan els escultors pintors i escriptors obten llur gran exposició col·lectiva i municipal. Vindran forasters expressament per a fer la tria de dibuixos, i es barrejaran, un pensament febrós, amb l'enfebradat barceloní que també acudirà a triar els dibuixos de la col·lecció ara iniciada o de la col·lecció d'anys ha lentament acrecuda. Amb aquests col·leccionistes es barrejarà també el ciutadà que no pot comprar o que no es decideix a comprar, però que es daleix per al contagi d'una mica d'aquesta febre col·leccionista. I no desesperem pas de reconèixer també en la multitud de compradors que van i vénen pels caminals d'aquell laberint de firaires el ciutadà que no sap per què diable hi ha vingut — si no hi entén res; si fins els dibuixos li fan fàstic, i si ni comprén com l'Ajuntament permet aquestes besties al bell mig del carrer—, un lloc tan seriós i tan feixuc de transcendència com és el carrer!

Pascon unes noies eridaneres i enriolades, que tampoc hi entenen res, i fan mofa cruel d'aquest ciutadà perdut a la Fira del Dibuix — però allò que es diu: perdut; i que en eixir de casa ha dit a la família, amb una ironia que ja voldries per tu: Si em perdo, no em cerqueu pas a la Fira del Dibuix.

JOAN SACS

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

J. ROCHÉ

JOIER - CREADOR

Els mestres i fadrins que treballen en les Joieries són com a cirurgians que manipulen sobre la matèria més delicada que es coneix: la carn freda de les pedres precioses.

RAMBLA DEL CENTRE, 33
PASSATGE BACARDÍ, 2

EL CINEMA

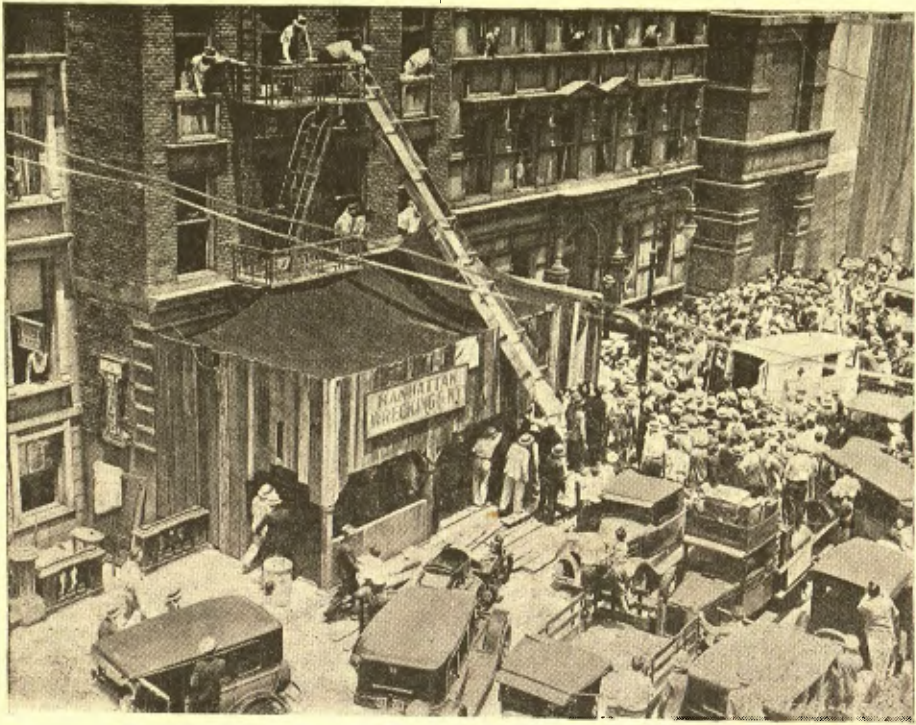
LES ESTRENES

"El carrer", de Vidor

Elmer Rice, l'autor d'Escenes de carrer, ja abans de conèixer el seu enorme èxit teatral, havia col·laborat com a escriptor en alguns dels estudis de Hollywood. La influència del cinema damunt de la producció de teatre americana és per altra banda un fet obvi que ha estat repetides vegades constatat. Influències reals i similis que provenen del fet de germinar films i comè-

podríem senyalar com la darrera i més profunda mentalitat del propi Vidor, entusiasme pel lloc de l'acció, amarat de reminiscències cinematogràfiques, i pels tipus, que tan de ple entren en el que, d'acord amb algunes suggestions de Díaz Plaça, podríem dir-ne la mitologia cinematogràfica.

West 65th Street. Escenari del fet diversos que relata el film. Vidor, en els tallers

La multitud després del crim («El carrer»)

dies en un mateix ambient social i en una idèntica atmosfera moral. És per això que no hem de sorprendre'ns en llegir que és el propi King Vidor qui ha declarat que, contràriament a l'opinió superficial de la majoria, Street scenes d'Elmer Rice significava un excel·lent assumpte per al cinema parlat. Es Rice en persona el que ha establert l'argument de la pel·lícula i King Vidor l'ha realitzada d'acord amb el guió de l'autor.

El moviment, ànima del film, és en l'obra de King Vidor constant. La unitat o multiplicitat dels llocs de l'acció esdevé una cosa secundària que per res no pot decidir de la qualitat cinematogràfica de l'assumpte. I veiem que la manera més correcta de parlar no consisteix a dir: heus ací un assumpte anticinematogràfic, sinó a proclamar que el decisiu ací és la forma, i constatar doncs que l'assumpte ha estat traslladat al llenç blanc amb una perfecta intuïció de la forma cinematogràfica, forma que ara, amb el parlat, és infinitament més dúctil i complexa, que abans amb el muí.

Així, doncs, creiem que King Vidor no ha fet sols el film amb la idea de recolzar-lo damunt d'un gran èxit teatral i assegurar-ne d'aquesta manera la popularitat, tàctica molt corrent entre els productors americans, sinó que l'ha fet amb un entusiasme real, entusiasme per l'assumpte que tantes afinitats psicològiques guarda amb el que

de Samuel Goldwyn, ha construït el decorat i ha sabut infondre d'una manera magistral tota la veritat enorme del carrer autèntic a aquella interioritat del studio, assolint en la seva direcció una perfecció de treball tal, que tota l'acció es desenvolupa dins aquella absoluta normalitat que tan eficaçment dona una impressió de verisme que tanta falta fa als millors films alemanys i francesos. Un paralelisme amb Murius en aquest sentit donaria resultats radicals. En el film francès, una obra filmada damunt del terreny i que, oh paradoxa!, dona sempre una impressió d'escenari i de studio. En el film de Vidor, una cinta rodada entre quatre parets i amb tota la ventilació i dinamisme del carrer.

Si el moviment pròpiament cinematogràfic resulta de dues coordenades, el moviment de l'objecte i el moviment del subjecte, reconeixem, en constatar la supremacia d'aquest darrer en el film que ens ocupa, quin èxit artístic això significa. Dèiem ara que la forma és el decisiu, cosa que podríem traduir dient que és l'activitat de darrera la camera el que decideix del resultat. En aquest punt, impossible d'explicar-nos en detall. Només voldríem recordar el moment aquell en què el cotxe de l'ambulància s'enclou la víctima. El grup compacte de gent i Sylvia Sydney entre ells s'allunya vertiginosament cap al fons; és un moment d'una emoció indescriptible, aconseguit amb un simplicitatíssim moviment de la camera.

L'avantatge del cinema ens apar ací en saber establir un ritme de continuïtat en tota l'obra, de marcar la solidaritat entre tots els moments d'una manera quasi tangible, d'establir, materialment parlant, la corba dels esdeveniments d'una manera geomètrica. Progressió ràpida de la tensió dramàtica, punts de suspensió, escolament fatal de les escenes portades per un moviment que, perquè sembla extern a elles, el sentim, per això mateix, més fatal.

La matèria sonora ha estat emprada amb gran efecte, efecte culminant en l'escena del crim. Els crits de Sam Kaplan, els trets, el brogit de la multitud, el silenci impressionant que es fa, quan el marit pistola en mà afronta la multitud, els crits que reprenen més forts, la sirena del cotxe de l'ambulància, la veu de Sylvia Sydney, tot és dosificat amb un talent complet.

El carrer de King Vidor és un film que esperem que veurà tot Barcelona. King Vidor és avui una de les figures més significades, no ja sols del cinema, sinó de la consciència artística del moment actual.

J. PALAU

Ja he sabeu...

—que podreu ure a Barcelona un film sobre la vida d'han Strauss, en el qual sentireu els val: del cèlebre compositor?

—que Emma amatica ha consentit, ara que hi ha films plants, a rodar-ne un?

—que a Alemanya segueix la ratxa de films nacionalistes?

—que, amb Jene Helbling i Vital Geymond de protagonistes, s'ha estrenat a París un film titulat uit d'Espanya? No ens muta el desig deure'l.

—que Sternberse'n va d'Amèrica i es, diu que Marlene Diésh no es vol separar de l'home que l'ha uada al cim del món cinematogràfic?

—que Noies d'iforme, film de Léontine Sagan, és, segó diu la gent que l'ha vista estrenar a'aris, una troballa extraordinària?

TIVOLI

un programa que
MIRADOR
recomana als
seus lectors

Reportatge gràfic de
l'expedició científica internacional al Everest

Exclusives ART - FILM

El carrer

per

Sylvia Sidney

Direcció de

King Vidor

Producció:

Samuel Goldwyn

Film dels Artistes Associats

LES NOVES SESSIONS "MIRADOR"

"Jean de la Lune"

MIRADOR inicia aquesta setmana una nova modalitat en les seves sessions. Creu que serveix en ella la mateixa funció d'orientació cinematogràfica que es va imposar des del primer dia. MIRADOR ha aspirat sempre, en tots els terrenys, a constituir un punt de referència acreditat, per al públic; una garantia de qualitat i de solvència. Ara, aquesta nova etapa de la nostra

decidit d'anomenar la contraofensiva d'Europa menada per la invenció del cinema sonor. Efectivament, mentre la tradició teatral ha estat una cosa enemiga i diversa, ha triomfat — essent com és el cinema una art col·lectiva — aquell poble que tenia una tradició teatral menys intensa: Nordamèrica. Però, quan el cinema sonor ha fet el diàleg no solament possible, sinó fins i tot cinematogràficament normal, aleshores ha calgut tornar als països de tradició teatral, almenys per ara i com a mal menor, per tal de dotar als nous films d'un llenguatge precís, culte, intencionat, espiritual, gràfic. Aquest és el secret de Murius. El milió, de Visca la llibertat. I ara, de Jean de la Lune.

No és solament una major possibilitat d'entendre'ls que ha estat la causa del triomf; ha estat aquest espírit europeu — que els americans han volgut contrapesar sense èxit amb films espectaculars i aeronaútics — el que ha fet victoriosa aquesta contraofensiva d'Europa de què parlàvem.

I, a més a més, l'exquisida finor, la meravellosa il·lació de l'obra de Marcel Achard, perfectament remarcable a un públic escollit. La tasca discretíssima, intel·ligentíssima de Jean Choux en la direcció. I la força creadora dels actors. La dicció delicada i perfecta de Madeleine Renaud (que, per cert, interpretà a Barcelona la comèdia que ha produït aquest film); René Lefèvre, que des d'El milió no cal elogiar, perquè és un actor perfecte; finalment, Simon, en el seu complex paper de Clo-Clo, una de les interpretacions més formidables que recordem a la pantalla.

Completa el programa d'aquesta sessió el cartell de reportatges del Publi-Cinema. No ens costaria gaire d'establir un corrent de simpatia intel·lectual entre el sentit del cinema que propugna MIRADOR i el gènere que tant acredita el nou local del Passeig de Gràcia. El sentit primari, espontani, normal del reportatge cinematogràfic ha d'endur-se'n tota la nostra simpatia d'espectadors. De fet, quan el cinema artístic ha vorejat la crisi — crisi de transició del mut al sonor; crisi de contingut o crisi de manera — el reportatge ha estat, junt amb els films de dibuixos animats, allò que ha salvat la vivacitat més autèntica del cinema.

Però hi ha, a més a més, una altra consideració en aquest cas concret: la qualitat d'aquests reportatges del Publi-Cinema, ben acreditats ja davant dels nostres aficionats.

Es davant d'aquests programes que hom té consciència d'una nova funció del cinema en el seu esdevenidor. Si ara ens arriba la visió plàstica del fet quaranta vuit hores més tard d'ocorregut, no és desmesurat de pensar en el cinema com un complement del diari de demà.

MIRADOR inicia aquestes sessions, per a oferir un espectacle d'art, però extraordinàriament mengivol; apte per a tots els públics.

activitat cinematogràfica està feta de cara a aquesta tradició que els nostres lectors han sabut fer conèixer com una cosa digna de crèdit.

I bé: Si mireu a aquesta mateixa pàgina el programa de la nostra sessió de demà divendres al Publi-Cinema, quedareu potser sorpresos. El film central del programa no és una estrena. Efectivament, Jean de la Lune, film de Jean Choux, bastit damunt d'una comèdia de Marcel Achard, va ésser presentat fa cosa d'un mes en alguns dels nostres col·laboradors. Però — i ací radica la funció de MIRADOR —, Jean de la Lune fou exhibit amb un criteri comercial, mancat de sensibilitat i de gust. I Jean de la Lune, un dels millors films de la temporada, fou passat — completament desaparegut — com una pel·lícula de complement.

Ara MIRADOR pren Jean de la Lune per a revaloritzar-lo. Per a posar-lo en el lloc que que li pertoca.

Els nostres lectors, amics del cinema, tenen la paraula per a dir-nos si aquest projecte, que MIRADOR ha estudiat acuradament, respon a l'hora en què ha estat creat per nosaltres.

Què dir, ara, de Jean de la Lune? D'una manera breu, la seva estrena fou comentada damunt d'aquesta pàgina. Jean de la Lune, venia a dir el nostre comentarista, és un cas típic a remarcar en allò que hem

FANTASIO Gran èxit de la producció espectacular de la FIRST NATIONAL

Interpretada per David Manners i Mary Duncan
La pantalla sonora superant la més genial fantasia

CAPITOL

GRAN ÈXIT
AVUI I TOTS ELS DIES

Contraurà els seus nervis

No és una pel·lícula truculenta...
Es un drama profund, d'un desconcertant i dur realisme

Exclusives Cinnamon Films

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11

Telèf. 11655

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessions continues: tarda, de 4 a 9 i nit, de 10 a 12

Entrada, una pesseta

Que siga la danza - Reportatge Cineac

Noticiari Fox Sonor - Publi Cinema Magazine

LA CASA DE LA BALLENA (documental)

REPORTATGE DE L'ELECCIÓ DE

MR. LEBRUN I FUNERALS I ENTERRAMENT DE MR. DOUMER

VESTITS DE BANY
BARNUSOS
LA MILLOR COL·LECCIÓ
ELS MILLORS PREUS
LES MILLORS LLANES

F. Vehils Vidal

32, A. Portal Angel, 34
7, Plaça Universitat, 7

VESTITS DE LLANA
BANY, A 6'75 PTES.

PUBLI - CINEMA

Sessió MIRADOR

Demà, divendres, dia 20 de maig
a les 10 de la nit

Primer: Programa de Reportatges de CINÉAC. - Noticiari Fox, sonor. - Publi-cinema Magazine. - La caça de la balena (documental). - Reportatge especial sobre l'elecció

de M. Lebrun, i l'enterrament del president Doumer (Programa exclusiu del PUBLI-CINEMA). Segon: Un film sensacional de Jean Choux, parlat en francès:

JEAN DE LA LUNE

Des d'avui es poden adquirir localitats al preu de TRES pessetes

EL TEATRE

LA DANSA

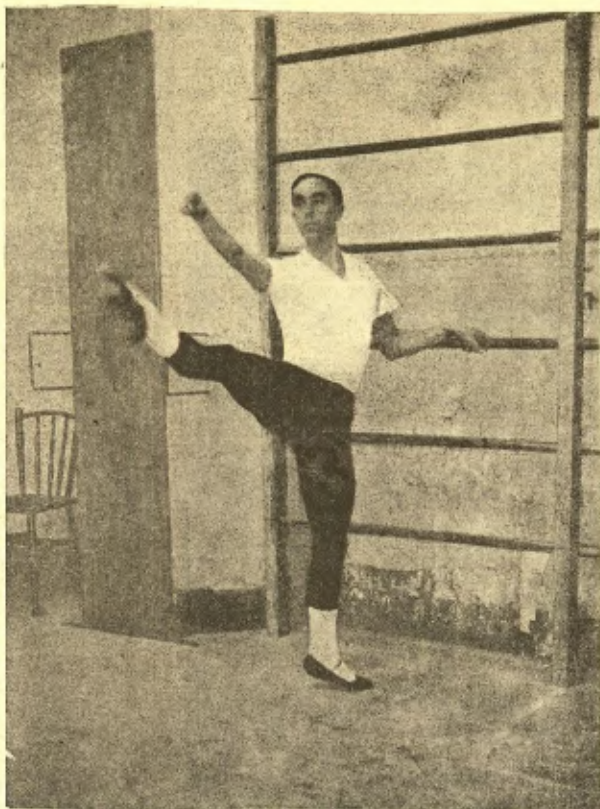
Joan Magrinyà

«Joan Magrinyà? De qui es tracta?...», preguntaran molts. Doncs bé: Joan Magrinyà és un ballari de Vilanova, un gran ballari que, de no existir el casolanisme insubornable del caràcter català, avui seria tan cèlebre com un Serge Lifar, per exemple. Diaghilew, en efecte, de pas per Barcelona, se'l volia emportar amb la seva companyia. I n'ha rebut moltes més de proposicions magnífiques... Però tot això ja ho veurem més avall.

La curta història de Joan Magrinyà és una sèrie ininterrompuda d'èxits brillants. En 1922, comença a estudiar sota les ordres d'En Llangueres. Aleshores encara es creia en la dansa dita rítmica o plàstica, convertint allò que és estricta preparació en dansa a l'abast de tothom, l'única responsable de la qual era la bàrbarament genial Isadora Duncan que, en menysprear olímpicament la disciplina tradicional de l'escola, llençà la dansa a la voracitat de totes les senyorettes de casa bona. Però aviat havien de venir els Ballets Russos a Barcelona. 1924. Magrinyà coneix els homes de Diaghilew. Els tracta. Estudia llargament sota llur direcció. I els russos l'obliguen a passar per l'entrenament brutal que cal per a triomfar en un ofici més dur que el de boxador o de picapedrer. Aquells russos, relegats per l'excessivament genial Diaghilew a l'infima categoria de mímics o d'acrobates, eren, malgrat tot, ballarins profundament clàssics, posseïen a fons totes les virtuts de l'escola. I, els ballets havent abandonat Barcelona, Magrinyà continuà el seu entrenament duríssim.

En 1925, actua l'Òpera Russa al Liceu. Wassilief hi munta la coreografia. I el nostre dansari es va perfeccionant al costat d'ell. En el mes de maig del mateix any, tornen els Ballets Russos. Nou contacte, nous estudis. I en 1926, Llangueres munta els ballets del *Burgès gentilhomme*, posat en escena per Adrià Gual. Magrinyà fa amb èxit la seva primera aparició pública. Un mes més tard debuta al Liceu amb el *Príncep Igor*, simple ballari de conjunt. Però pocs dies després, per indicació de Wassilief, ja actua ell tot sol en *La nit de maig*. Un crític diu que, al costat d'aquells ballarins tan russos, Magrinyà és el que queda més rus de tots. I arribem a 1927. Tornen els Ballets Russos. Serge de Diaghilew se'l vol emportar. Però una llar confortable... la família... I Magrinyà deixa passar de llarg la gran ocasió. Aviat havia de presentar-se-li una nova *chance*. Fou en 1928. L'eco dels èxits del jove artista travessa les fronteres. Arriba a París. A l'Argentina, algú li parla elogiosament de Magrinyà. I aquest rep una carta de Mekel, l'empresari de la gran dansarina, proposant-li de treballar amb ella. Ell, negligent, ni es dona la pena de contestar. Però un bon dia l'Antònia Mercè arriba a Barcelona, per a reclutar gent. Fa anar En Magrinyà al Ritz. Està organitzant la *troupe* i no té cap ballarí clàssic. Li ofereix mil pessetes al mes.

Però una llar confortable... la família... I Magrinyà deixa escapar una altra gran ocasió. En 1929, ja fa tota la temporada al Liceu. I en 1930, ve la Pavlova. Durant dotze dies, Magrinyà és el seu deixeble predilecte. I la dissortada Anna també vol emportar-se'l amb ella. Tot en va. Casolanisme, casolanisme, si n'arribes a fer de mal! Després Magrinyà dansa en les festes del Centenari del

Treball, a la barra, de Magrinyà

Romanticisme al Laberint. I a la festa de la Moda i de la Dansa de la Setmana Hotelera de l'Exposició. I en 1931, és el primer ballari del Liceu, fent parella amb la Salazar...

Joan Magrinyà és un alt exemple de vocació, de tenacitat, de força de voluntat. Cal posar el seu cas sota el signe de l'entusiasme. Sense cap perspectiva brillant, sense projectes futurs a realitzar, fa més de deu anys que es sotmet a una preparació duríssima, que s'entrena com un presidiari tres i quatre hores diàries. Aquests darrers dies, n'hem presenciat els seus entrenaments. L'hem vist treballar amb una fe impressionant, entrenar-se amb una convicció admirable en el Studio Athena, un dels locals d'assaig millors de Barcelona. L'hem vist perfeccionar un *bolero liso* popular de tres còpies amb el mestre Coronas, el que fou gran ballari i que avui és un dels millors professors de ball espanyol clàssic.

Hem comprès amb més claredat que mai que una dansa és un veritable rellotge que es pot desmuntar peça per peça — pas per pas — però que cal tornar a muntar amb un rigor absolut. *Bien ligadito!* — com cridava el mestre Coronas a Magrinyà. Encadenament perfecte de passos del qual Magrinyà és un veritable mestre.

Però no ens precipitem. Ja parlarem aviat del seu art. El dia 31 del corrent, en efecte, donarà un concert de dansa a l'Urquinaona, que s'anuncia com un gran esdeveniment coreogràfic. *Vals de Brahms, Hopak de Musorgsky, Petrushka* d'Strawinsky, *Dansa de la por* i *Dansa del moliner* de Falla, *Polka de l'equilibrista* de Blancfort, *Ritmes de Labroca, Dansa catalana* de Juli Pons... Decorats i vestits de Grau Sala, vestits d'Evarist Mora... Ja en parlarem llargament.

SEBASTIÀ GASCH

Publicacions teatrals

No fa molt un aic em retreia amb estranyesa que cap ari català no hagués parlat de la traducció que J. Olives i Canals ha fet de *L'esdi de la ciència del teatre a Alemanya*, ce ha estat publicada en la col·lecció de l'Institut del Teatre. El seu autor, el Dr. ans Kundsens — ens deia l'amic — ha seditat que li siguin trameses les recensius que han sortit a la premsa, i hom n'ha trobat cap altra que una de Díez-Cardo a *El Sol*, de Madrid.

Realment això és ma mica vexant per a nosaltres. Podria servir per a demostrar que a la premsa de Madrid hi ha una major curiositat que a la nostra envers aquestes qüestions culturals, aduec quan es produïxen en llengua catalana. Però el primer que se'm va ocórrer quan l'amic em va posar al corrent d'aquest afer, és preguntar-me si els diaris atalans haurien rebut l'obra. Tenia el president, per a preguntar-m'ho, que el crític teatral de *La Publicitat* no ha rebut ni aquesta obra ni cap de les publicacions de la Institució del Teatre. No l'ha rebuda tampoc el crític musical, a qui podria igualment interessar. No l'han rebuda ni el director ni els crítics d'art o de literatura. No l'han rebuda tampoc el crític teatral de *La Veu de Catalunya*, ni el de *La Vanguardia*, ni el crític teatral, ni el literari de *L'Opinió*. No l'ha rebuda ningú de MIADOR. En fi, de totes les persones a qui valia preguntar per aquesta obra, que començava ja a esdevenir-m'ne misteriosa, només men sabé donar raó Carles Soldevila.

No dubto, és clar que l'hauran rebuda també altres persones. Però les omissions transcrits són prou significatives per justificar el silenci. Però hi ha encara un altre motiu perquè hagués passat desapercebuda. I és la manca d'interès que tenen gairebé totes les publicacions de la Institució del Teatre. Les he fulleades a l'Ateneu i m'he pogut adonar que són una cosa perfectament anodina, mancada d'utilitat i de pla preconcibut. En primer lloc hi trobem un inici de publicació d'obres dramàtiques, originals i traduccions, tallada en flor després després del volum quart. Segueix el que hom en diu primera sèrie d'estudis. Es encaçalada per una interessant dissertació de Nicolau d'Oliver sobre *El diàleg en la poesia medieval catalana*, tema perdut entre unes quantes banalitats recollides a l'atzar, sense mètode ni intent orgànic de cap mena.

A aquesta sèrie primera, segueix una segona sèrie, formada sota la dictadura i redactada servilment en castellà, per personalitats afectes gairebé totes a aquell règim, entre les quals figura el més cursi dels crítics d'art castellans: el senyor José Francés, i l'ex-regidor dictatorial Anfos Par. Gairebé tots els volums — aquests — que integren aquesta sèrie són simples conferències fetes per encàrrec i també sense cap pla de conjunt. Hom passa dels romàntics espanyols a Grècia, de Grècia a Shakespeare... N'hi ha per fer rodar el cap!

En conjunt, doncs, les esmentades publicacions no tenen ni una finalitat didàctica amb relació a l'escola d'art dramàtica on estan vinculades, no són un estímul per als autors ni per als que es dediquen a estudiar el teatre al nostre país, ni tan sols són un mitjà informatiu. I tan poc com costaria d'organitzar un pla en qual-sevol d'aquests sentits! Són una de les moltes coses inútils que hom fa al nostre país, i en una qüestió on precisament tot l'essencial és encara per fer. Però és ja hora de transformar en fecundes les coses inútils i la pura bombolla. Pensem que som en un país on tenim un pastix de Teatre Grec, tot de pedra, que no serveix ni servirà mai per res, i que en canvi no tenim gairebé cap teatre de debò.

DOMÈNEC GUANSÉ

El director d'escena

Edouard Bourdet conta que una vegada assistí, a Nova York, a un assaig general d'una obra dirigida per un dels més cèlebres *productors* nordamericans, que temps enrera havia muntat — sense èxit, cal dir-ho — una obra seva. Un amic comú havia portat l'autor francès al teatre perquè fes la coneixença amb el qui circumstancialment havia dirigit una obra seva. El genial *productor* estava enfemadíssim a l'escenari. En un recó, on fessin poca nosa, Bourdet i el seu acompanyant havien d'esperar que el *productor* els pogués atendre. Prop d'ells seia una persona, que seguia amb evident interès el que passava damunt les taules.

— És l'autor — va dir a Bourdet el seu amic.

De tant en tant, l'autor s'alçava a mitges, com si volgués abandonar el seient, però es repensava i tot arronçant les espatlles tornava a asseure's.

Al mig de l'escenari, el *productor* voltat de maquinistes, electricistes, accessoristes i una secretària que prenia notes. Quan volia fer alguna observació, tocava un timbre; tots els actors callaven i, en mig d'un silenci respectuós, parlava.

Mentrestant, l'autor seguia frisant en la seva cadira. A l'últim, no podent més, s'alçà, sense fer soroll s'acostà al *productor* i li tocà l'espatlla. L'altre es girà, sorprès, el mirà de dalt a baix, i digué:

— No pas ara. Després de l'assaig.

I tornà a la seva feina mentre el pobre autor, arronçat, se'n tornava a la seva cadira d'un recó d'escenari.

Fet i fet, potser aquest pobre home tenia alguna cosa a dir.

Allà on n'hi ha, es reconeix llur importància als directors, però ningú no té l'idea de fer-ho passar al davant del lli autor. És realment important una estreta col·laboració entre l'autor i el postor en escena. A aquest li pertoca indubtablement una bona part de l'èxit d'una obra.

Però cal reconèixer que una posta en escena, per remarcable que sigui, no ha salvat mai una obra dolenta.

LA MÚSICA

La Banda Municipal

Les coses canvien, de vegades de tal manera, que el nom que porten ja no vol dir sinó tot el contrari del que són realment en l'actualitat. Per exemple: es funda una societat musical i se la bateja amb el nom d'Associació de música «da Camera», amb l'objecte de donar-li concerts del gènere que el seu mateix títol indica. I així es fa. Però ve la creixença de la societat, i l'evolució la porta a anar suprimint les sessions de música íntima per acabar, com ha fet

Hindemith és el compositor més granat de la música moderna alemanya. Aquesta obra té una forta empena, un moviment que sembla que un cop començat no es pot aturar, una vida com la d'un engranatge de rodes grosses que van majestuosament a poc a poc, i d'altres de menys diàmetre que rodren de pressa, tot plegat amb una remor trepidant com si no portessin rodaments de boles. Fa molt efecte el conjunt; però ben examinat, es veu que és una màquina de molt moviment però sense objecte, perquè no fabrica res. I és que les idees melòdiques són les primeres que se li acuden i marxen sense parar, portades per una polifonia magnífica i atrevida, i muntada sobre un encreixat rítmic, igual i sostingut, una mica a la manera Bach. Aquest escriure sense pensar-s'hi, emportat només que per una portentosa facilitat i per un do de veritable músic, en el sentit especial de la paraula, més que per la necessitat profunda d'una sensibilitat d'artista, és un aspecte característic d'alguns autors moderns: és el cas mateix del francès Milhaud, que també escriu i escriu mentre té paper al davant.

L'última obra del programa era del mestre Nicolau. Banda i orgue, de sonoritat plena i tota ella agradable.

Es d'admirar la perfecció acabada amb què la Banda Municipal toca totes les obres; individualment i en conjunt, tots els matissos, tots els detalls de l'articulat i de la dicció; res no hi manca; el mestre Lamote ha preparat meticulosament, tal com s'ha de fer en una societat civilitzada, la interpretació de les partitures.

Només és llàstima que aquest talent, enèrgic, i profund coneixement de l'art que té el mestre Lamote, no el pugui dedicar a una obra més sòlida i més alta, com seria una orquestra simfònica.

Escollint la Banda Municipal i observant les seves acuradíssimes execucions, un pensa com també seria magnífica una orquestra en les mateixes condicions de la Banda: estaria composta pels millors professors de Barcelona, tocaria regularment els seus concerts, corrents i populars, s'educaria el públic en les bones obres simfòniques, s'oïrien els repertoris clàssics i les escoles modernes, i nosaltres, els compositors catalans que vivim arreu en aquest carreró sense sortida — ni tan sols al mercat pobre d'Espanya — veuríem les nostres obres simfòniques posades als pupitres de l'orquestra, i un dia o altre anirien penetrant en l'òrbita dels que són capaços d'entendre la música.

El mestre Lamote podria anar formant la aquesta orquestra. No tenia ja contrabaixos a la banda? Doncs un altre dia podria fer-hi entrar els violoncel·lats; havent-hi els instruments de més *bulto*, no costaria tant de fer-hi passar les violes i els violins; i sense adonar-se'n l'Ajuntament ja hauria constituït l'orquestra, que si no és així mai no la tindrem de debò.

Deixi's portar també el mestre Lamote per la llei de l'evolució de les coses. No ha anat l'Associació de Música «da Camera», de la música d'interior a la música d'aire lliure? Doncs ell pot fer l'evolució a la inversa: de la banda a l'orquestra; del carrer a la sala de concerts. De fet ja l'ha començada: de tocar al carrer ja toca al Palau de Belles Arts; un pas més i serà a la sala de concerts amb la millor de les orquestres.

JAUME PAHISSA

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà
amb la

PASTA
Nix

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIU

LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

Saló
Catalunya

DEMÀ DIVENDRES,
ESTRENA

FILM QUE NO
DEIXAREU
D'ADMIRAR

AVUI AL
FEMINA

DOUGLAS FAIRBANKS
i BEBE DANIELS en

Para alcanzar
la Luna

Comèdia humorística d'ambient modern
Film dels ARTISTES ASSOCIATS

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Pasta de Cera

El fang que permet el
més perfecte modelat

Olivera, 25 - Telèf. 31816

ESBÓS DEL PROGRAMA DEL G. A. T. C. P. A. C.

La Urbanització de la Barcelona futura

(Acabament)

Tràfic. — Junt amb la classificació orgànica de les zones de la ciutat, és el problema del tràfic el que més deixa sentir la necessitat urgent de l'estructuració urbanística de què parlàvem al principi.

pràctica han augmentat unes i altres la centralització en afegir aquelles un nou anell de tràfic a la ciutat i en dificultar-se, pels importants encreuaments de les segones amb les primeres, les facilitats que hom esperava per arribar al nucli.

Després, la idea de les ciutats satèl·lits,

Es millor evitar el tràfic inútil i innecessari que no pas pretendre donar-li cabuda eixamplant vies, arrasant barris: el tràfic anomenat de trànsit és el primer que cal evitar a través d'una ciutat.

Així a Barcelona el tràfic intens que del llevant i migdia de França es dirigeix al centre i llevant d'Espanya, i viceversa, i que no necessita detenir-se a la nostra ciutat, no ha de travessar-la, com avui hi és obligat.

Amb la construcció d'un ramal de primer ordre que partint d'Hostafric segueixi el curs del Tordera (paral·lelament al tren de França) per Sant Celoni i Granollers i d'aquí a Sabadell, Rubí i Molins de Rei, aconseguirem que l'esmentat tràfic de trànsit que porta la carretera La Junquera-Figueres-Girona, que en arribar al Tordera passa a la costa, convertint en pobles-carretera les vies de la nostra Mediterrània, deixi aquestes a Barcelona amb sols el seu tràfic propi. El mateix ramal a Granollers podrà també recollir envers Vilafranca el tràfic que tingui lloc per la carretera de Puigcerdà-Ribes-Vic i que es dirigeix cap a València (vegi's gràfic 6).

Quedarà així com a tràfic regional per la nostra ciutat el que aquesta origina com a port i primer nucli industrial de Catalunya, en la categoria de tràfic pesat; i el turístic i el que porta com a centre comercial i de treball, en l'aspecte de tràfic lleuger. Després, en ambdues categories, el tràfic propi de les zones de Barcelona.

Parlàvem abans de la juxtaposició, successió de tipus lineals en l'ordenació de zones, enfront de la concentració; això crea en l'aspecte tràfic la que anomenem: «tangent colectora», línia situada a la perifèria del complex de zones d'una ciutat orgànica. Recull en una faixa de 300 a 1.000 m. d'amplària, d'una part, la xarxa de tràfic exterior de primer ordre (trens, tramvies, carreteres), en les proximitats de la ciutat, i d'altra part tot el tràfic ràpid de les zones de la mateixa ciutat, classificant-lo i dividint-lo a partir d'ella.

Barcelona, ciutat lineal per excel·lència, té ja ben definida, per la distribució natural de zones que abans enumeràvem, la posició de la «tangent colectora»: la faixa limitada entre la Gran Via o carrer de les Corts Catalanes i el carrer d'Aragó. I diem faixa pensant en l'evolució i increment del tràfic que l'esdevindrà ens ofereix: caldrà limitar ja des d'ara l'edificació pensant en el dia que Gran Via, Diputació, Consell de Cent i Aragó no abastin al tràfic industrial i portuari, convertint-la ja avui en zona neutra i demà en zona sols de tràfic i de verdor, entre les de producció i d'habitatge de Barcelona (vegi's gràfic 7).

En la dita faixa projectem ja, aprofitant els túnels del Transversal degudament augmentats, el tràfic ferroviari de passatgers, amb estacions a la Plaça de les Glòries Catalanes, Plaça de Catalunya, Plaça d'Espanya, Comerç, Indústria, aquella primera amb el caràcter d'estació terminal dels trens de Madrid i València, l'última amb el mateix aspecte per als trens de França i de la costa, i les altres com estacions-baixadors, ampliables fins a Badalona i Castelldefels, en un futur no llunyà (vegi's gràfic 9).

Paral·lelament, l'artèria principal de ferrocarrils ràpids suburbans tal com s'indiquen en el croquis.

L'aeroport el situem en les extensions lliures prop de la Plaça de les Glòries Catalanes, en contacte immediat amb la City, i les vies de comunicació de ràpid accés a totes les zones de la ciutat, així com envers la regió.

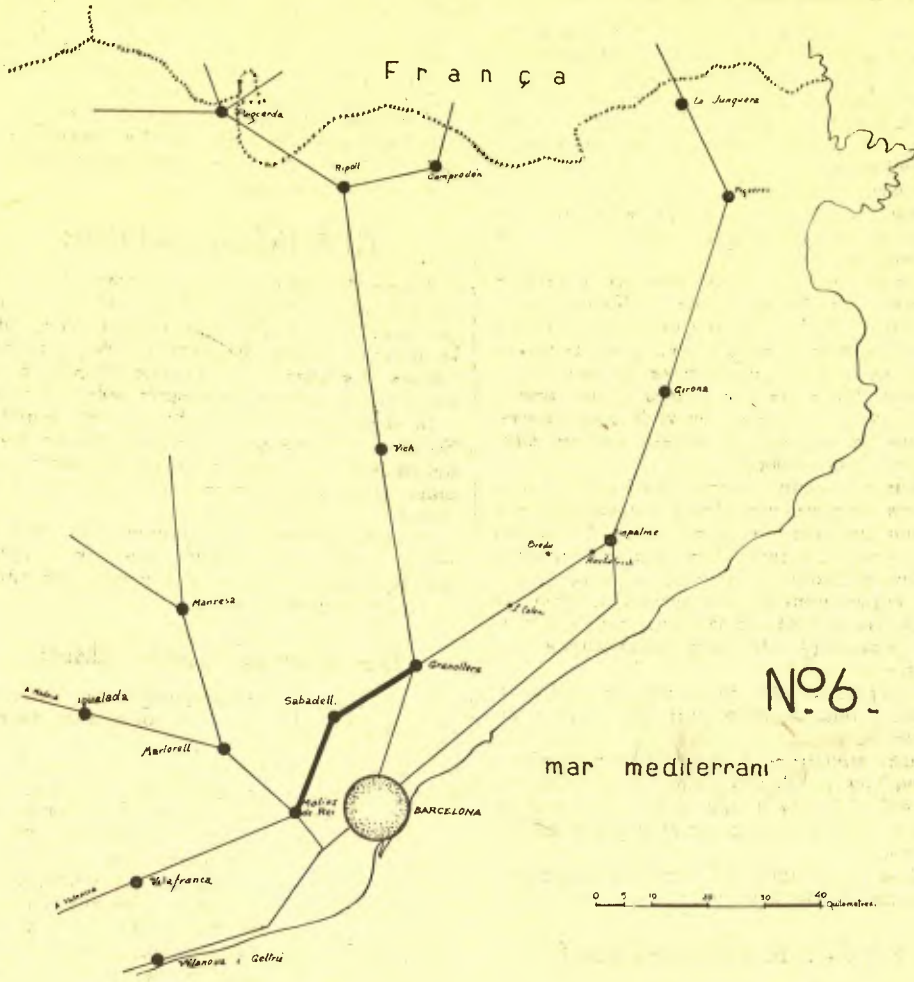
En la tangent colectora Granvia-Aragó, en l'indret proper a l'estació terminal de les Glòries Catalanes, es comprèn raonat l'emplaçament d'una zona d'hotels, enfront de la zona de verdor, com ja hem apuntat abans.

El tràfic ferroviari de mercaderies, al carrer d'Aragó, subterràniament, amb estacions de classificació en les zones industrials del Port Franc i de Besòs.

Com artèries de tràfic ràpid lleuger entre les zones de la ciutat: la carretera de Can

Tunis unirà la City amb el port de passatgers i zona franca per una banda, i amb la zona d'habitatge de Besòs, per l'altra. La Travessera de Baix, restituida a la seva importància, serà l'artèria de les zones mit-

nes d'habitatge. En el sentit perpendicular a mar, el carrer de Tarragona facilitarà, com a nova via, la funció que es vol concedir a la gran via de ronda del pla d'enllaços.

6. — Desviació del tràfic de trànsit

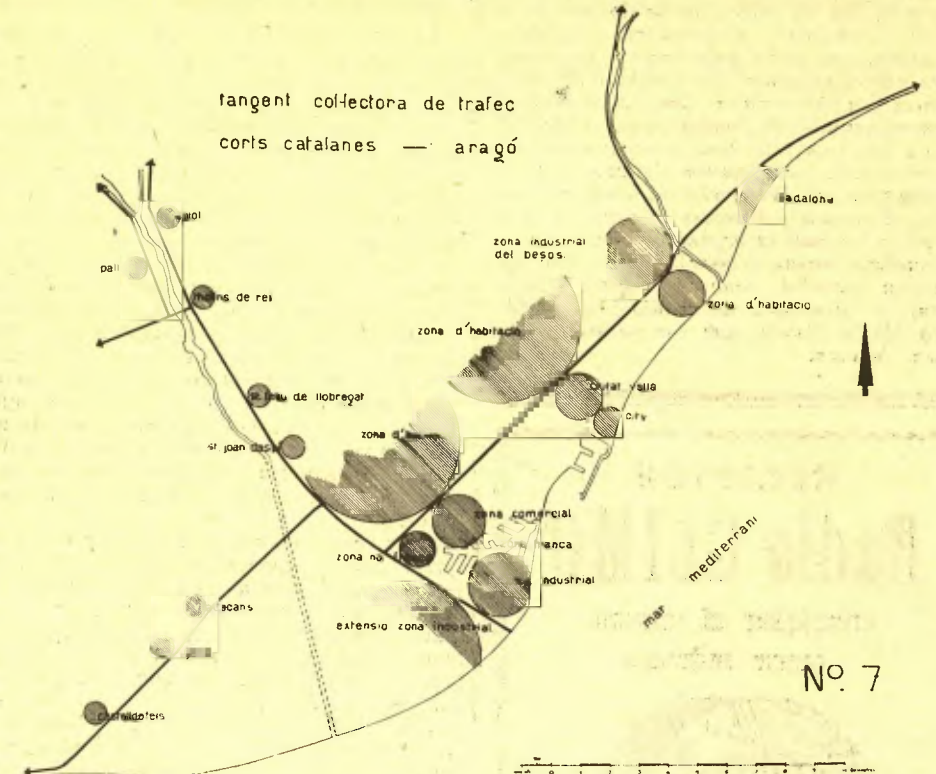
El tràfic, realitzant la unió dels elements espacials (zones) de la ciutat, és un mitjà per als seus fins orgànics.

L'increment del motor d'explosió ha revolucionat l'urbanisme. L'augment de velocitat i de freqüència dels mitjans de transport ha augmentat la importància del tràfic, fins a establir-ne en dependència funcional totes les idees de l'urbanisme contemporani. Avui el tràfic ja no és més qüestió del nombre i amplada dels carrers.

El ferrocarril, amb la seva estació de terme, incrementa en la ciutat el seu esperit latent de centralització: l'automòbil exigeix ja des d'un principi la descentralització. En aquesta pugna, vies de ronda, vies diagonals, vies radials de sortida i entrada volgueren resoldre el problema, però en la

creant noves ciutats a l'entorn del nucli principal, o bé fent de cada barriada entre les vies radials una nova ciutat amb administració, zones de treball, habitatge i de repòs pròpies, ha augmentat encara més les funcions de nucli assignades a la ciutat o City, que les origina. Recordi's si no, en el primer cas, les ciutats satèl·lits de Londres, Letchworth i Welwyn, i el segon el caos urbanístic de Nova York.

La necessitat descentralitzadora ens aparta de les zones concèntriques encara que siguin ordenades, i ens allunya de la ciutat portant-nos a urbanitzar la regió: d'aquí el motiu de l'ordenació lineal de les zones de la ciutat i l'objecte de l'anomenat «Pla regional», sempre també en la mateixa ordenació lineal.

N° 7

7 (a alt). — Tangent colectora. — 9 (a baix). — Regularització de la xarxa ferroviària

ges d'habitatge. La carretera de Cornellà a Fogàs de Tordera, la de les zones altes d'habitatge.

La Diagonal refermarà el seu caràcter de via de tràfic ràpid lleuger entre les zo-

Aquestes són, esquemàticament, les idees generals que constitueixen la base dels nostres estudis sobre el pla d'extensió i reforma de Barcelona.

G. A. T. C. P. A. C.

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

ARCS, 7 : TELEFON 18664 : BARCELONA

URALITA

TUBERIA SANITARIA

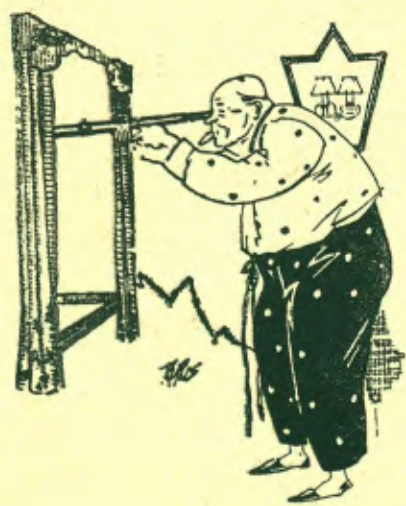
DRENA

Absolutament impermeable, Inoxidable, Lleugera, No calen reparacions

URALITA, S. A. PLÇA ANTONI LÓPEZ, 15 TELEFON 16556

LA MANIA
DE LES PARAULES CREUADES
Ella.—Encara no m'has dit cap paraula d'amor!
Ell.—De quantes lletres?
(Il Travasso, Roma)

—Realment, hi ha dones que no tenen decència.
(The Bystander, Londres)

—Es un xicot alt, té els ulls negres i un auto groc.
(New-York World Telegram)

—Un parell d'ous passats per aigua.
—Crequin-me, com que no són gaire frescos, més val que els faci una truita.
(The Passing Show, Londres)

—Erem tres germanes, dues de maques i una de lletja.
—I què se n'ha fet d'aquestes dues bel·les?
(Le Journal, París)

—Tu necessites que t'aconsellin bé. Vols el consell d'una dona honrada?
—Sí; qui és aquesta dona?
(Le Rire, París)

—...l'acusat s'erigeix en enemic de la societat...
(Judge, Nova York)

—Volen fer el favor, que he d'agafar el tren...
—Aquí no és cap estació.
(Punch, Londres)

Al famós actor de cinema li ha caigut un guant.
(Punch, Londres)

Com s'hauran de passejar les criatures als Estats Units.
(Pesti Hirlap, Budapest)

RADIO I DISCOS

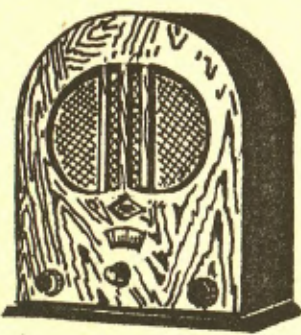
L'HORA RADIADA

Ahí, dimecres, a dos quarts de deu del vespre ocupà el micròfon de MIRADOR la nostra distingida col·laboradora Concepció Casanova, que parlà pels nostres radioients sobre «Primers amors de Goethe». La conferència fou interessantíssima; s'hi aliaren, harmònicament, un coneixent dels temes i una fina penetració psicològica. Com de consuetud, completaren l'HORA RADIADA de MIRADOR, el Disc parlat de Guillem Díaz Plaça, el sumari del nostre número i el noticiari de les nostres organitzacions.

Dimecres vinent ocuparà el micròfon de MIRADOR instal·lat, com els nostres lectors saben, a l'emissora de Ràdio Associació, Josep Maria Planes, que ens parlarà d'els valsos vienesos.

RECEPTOR Radio CLIMO

enxufable al corrent
sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 23058

Jazz i Cinema Sonor

Un bon disc de jazz és el que porta dos fox, l'un interpretat per l'Orquestra Leo Reisman i l'altre per la Pennsylvanians. Aquell pertany a la revista *George White's Scandals*, un dels millors èxits de Brown-Henderson, els autors que han produït sempre la millor música per a jazz. Al final es pot sentir la veu del solista vocal de l'orquestra molt ben timbrada i que domina el conjunt. Ja fa temps que no sovintegen els discos de l'Orquestra Waring's Pennsylvanians i val a dir que aquest joies conjunt és inimitable quan es tracta de refrans cantats en els quals predomina la nota humorística, com és en aquest fox de Dixon i Warren. Els innombrables recursos vocals del chor arriben des de les notes més agudes a les més greus, produint els efectes més dispars però sempre alegres, i el resultat són aquests deliciosos ballables que encamen la dèria coreogràfica al més seriós.

I res més de jazz; tots els altres discos vénen amb fragments de pel·lícules sonores. Robert Stoltz sembla ésser insubstituïble en arribar ací. Sempre el mateix autor, però també sempre la mateixa música. Aquesta marca d'El tinent de l'amor no es pot negar, però, que sigui ben feta i més original que les altres fetes sobre el mateix patró. El que no s'explica és que s'hagi deixat a les emissores de ràdio fer malbé una obra ja abans d'ésser estrenada i de posar-se a la venda els discos. L'emissió era feta, no cal dir-ho, per a propagar el film, però en aquest cas amb aquest abus el disc no tindrà ja massa clients i és discutible el favor que hagi pogut fer a l'espectacle. D'una altra pel·lícula són els fragments que interpreta l'Orquestra Marek Weber, l'un dels quals, *My golden baby*, vol recordar l'ambient de l'assumpte i per això l'orquestra fa sentir les guitarres hawaianes. Més interessant sembla l'altre fragment, *Any port is Home to a sailor*, que forma un graciós fox de ritme ben agradable.

Ultra aquesta música d'òpera se n'està creant una altra per a servir també al cinema sonor, de caràcter sentimental i amb melodies fàcils que aviat resten a l'orella i que poden ésser fàcilment interpretades per artistes de totes les possibilitats vocals. Així és aquest *Después que te fuiste*, me-

lodia que el film de dibuixos animats de la Paramount ha fet popular arreu. Del mateix gènere és el fragment d'un altre film d'èxit, *¿Cuándo te suicidas?*, que canten Carmen Navascués i Tino Folgar en el disc, superant musicalment en molt als interpretes del film. Aquest darrer artista canta també una ària d'El país de la sonrisa, una altra pel·lícula sonora musicada pel cèlebre Franz Lehar. Ni per aquest ni per altres films que fins ara hem tingut ocasió de veure i escoltar no sembla que aquest autor hagi assolit aquí l'èxit que amb l'escena, i és que en el cinema sonor cal tenir en compte que la música no ho és tot com en l'òpera escènica. La presentació o els artistes poden fer fallar la música més ben feta i no cal una inspiració extraordinària per a fer música de films; és millor que l'autor procuri acomodar-se. Una bona adaptació de ballables pot fer més que la mateixa música original: no cal sinó recordar l'èxit d'El tinent seductor, els fragments musicals de qual eren fets a base de valsos del vell Strauss.

Malgrat les darreres fallides dels artistes de la Pampa, no semblen haver-se adonat que el gènere que sempre va ésser atrotinat ja no interessa a ningú. Les dissorts dels gausos sempre són les mateixes en els escenaris i en els discos, i per això aquest que omplen els artistes Morel, Merino i Prieto, trobarà aquest perjudici desfavorable.

Cómo nacieron los negros. — Fox. — *Brown-Henderson.* — *Compañía del Gramófon, AE 3929.* — *Canta un poco.* — Fox. — *Idem id.*

Camarada, somos la juventud. — *El Tiente del amor.* — *Marxa.* — *Compañía del Gramófon, AE 3949.* — *Somos buenos amigos.* — Fox. — *Idem id.*

My golden baby. — *La flor de Hawai.* — *o Slow-fox.* — *Orquestra Marek Weber.* — *Compañía del Gramófon, AE 3913.* — *Any port is Home to a sailor.* — *Idem id.*

Ya verás. — *¿Cuándo te suicidas?* — *Vals.* — *C. Navascués i T. Folgar.* — *Compañía del Gramófon, AE 3932.* — *Después que te fuiste.* — *C. Navascués.* — *Idem id.*

Lamento gitano. — *Tino Folgar.* — *Compañía del Gramófon, AE 3950.* — *Tú eres mi ilusión.* — *El país de la sonrisa.* — *F. Lehar.* — *Idem id.*

Farol de los gauchos. — *Tonada.* — *Morel, Merino i Prieto.* — *Compañía del Gramófon, AE 3921.* — *La Trepalla.* — *Cançión.* — *Idem id.*

L'home que s'empassa sabres al circ s'ha empassat una espina de peix.

(Gazetta del Popolo, Roma)

Notes i informacions

El fonògraf i la novel·la

En un episodi d'una recent novel·la, Jean-Richard Bloch fa intervenir el fonògraf.

Un propietari rural, home cultivat, curiós de les coses de l'esperit, s'està morint en el seu castell llemosí. El seu desig és de sentir, en la seva darrera hora, un quàter de Beethoven.

La seva filla va a la ciutat més propera; en una botiga de música la informen que hi ha un magistrat que toca el violí i té un fonògraf.

El magistrat melòman accedeix a prestar l'aparell i els discos. Abans de fer-ho, xerra una mica i diu coses divertides. Explica que el fonògraf li proporciona joies úniques. Agafa un trio o un quàter i, mentre el disc reproduïx els dos o tres altres instruments, ell toca la part de violí o de violoncel, que ha eliminat en esperit per un simple exercici de voluntat.

«Quin dia — diu — serà aquell que els editors ens proporcionin discos incomplets, per exemple sonates de piano i violí, en les quals només la part d'un dels instruments serà enregistrada! I llavors, som-hi! Qualsevol esgarripanotes de província, com jo mateix, en el fons del seu cau, podrà oferir-se el luxe boig de fer-se acompanyar per Cortot.»

La suggestió del magistrat és realment curiosa, i aneu a saber quin èxit tindrà per intentar-la.

Aquest melòman té encara altres manies: observa les agulles al microscopi, perquè, diu, «els fabricants són tan lleugers, que he de llençar les dues terceres parts de les agulles».

Ah!, el moribund pot sentir el quàter i mor somrient de beatitud.

El debut del fonògraf

El Saló de la Música, inaugurat a París la setmana passada, ofereix la curiositat de presentar una retrospectiva del fonògraf: un stand de trenta metres és suficient per contenir la història de la màquina parlant.

En primer lloc figura, com és natural, l'aparell d'Edison, que calia rodar amb la mà, presentat el dia 11 de març de 1878 a l'Acadèmia de Ciències. Després, l'aparell rogut ja per un mecanisme de rellotgeria, construït en 1881.

Quan la presentació esmentada a l'Acadèmia de Ciència, el concessionari de la patent d'Edison, Buskas, articulà davant de la trompa aquestes paraules: «El fonògraf és honoradíssim d'ésser presentat a l'Acadèmia de Ciències.» Es produí un gran silenci, i Buskas havent fet funcionar l'aparell com a reproductor, la docta assemblea sentí que de l'aparell sortia una veu sacse-

jada que deia: «El fonògraf és honoradíssim d'ésser presentat a l'Acadèmia de Ciències.»

Inmediatament, un dels savis de l'Acadèmia apostrofà amb gran violència el presentador tractant-lo de ventríloc.

Tot això passava en 1878. I ara ja fa deu anys que els fonògrafs no tenen res a desitjar i tres que l'enregistrament elèctric dona discos perfectes.

El folklore pel disc

Roger Dèvine, escriptor especialitzat en estudis sobre l'Atlàntida, ha fundat a França una Societat de Folklore pel Disc, que es proposa reunir documents sobre les províncies franceses i publicar-los de primer en una revista, i fixar-los després sobre la cera.

Si el seu pressupost li ho permet, aquesta Societat comunicarà a les universitats i altres escoles els resultats de les recerques, els quals podran així ésser utilitzats pels estudiosos.

Desgraciadament, de moment tot això és un projecte, tot esperant que surti algun mecenas o que el govern afavoreixi les finalitats de la nova societat.

Un senyal horari llarg

Les estacions austríaques han adoptat nous senyals horaris. Uns quaranta segons abans de l'hora que cal anunciar, el locutor diu: *Es wird beim Gongschlag 13 Uhr 5 Minuten sein.* (Quan sentireu el gong, seran les tretze i cinc minuts). Després segueix anunciant: «Són aproximadament 13 hores 4 minuts 30 segons. Són aproximadament 13 hores 4 minuts 40 segons. Són aproximadament 13 hores 4 minuts 50 segons.» Uns dos segons abans del cop de gong, diu *Achtung* (Atenció), i després del cop de gong anuncia: «Eren les 13 i 5 minuts».

Projeccions

El president dels Estats Units, Hoover, ha prohibit a totes les societats musicals i radiofòniques americanes, de contractar artistes no americans.

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

RADIO

PHILIPS 15 ptes. al mes 35 CLARION
Telefunken 15 35 CROSLEY
ERLA 25 35 PHILCO
RADIOLA 35 35 COLONIAL
Atwater Kent 35 50 FERM

GRAN EXPOSICIÓN ÚNICA EN ESPAÑA
Rbto. 6
Radio Canaletas

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al
servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

“Agencia General de Anuncios”

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur
per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

**200 cinemes en ciutats i poblacions
de categoria**

Fontanella, 10, 1.ª, 2.ª.-Tel. 16606

BARCELONA

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.ª

MADRID

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: “Carbur”

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: **OXIGEN 99 %**, **DE PURESA**, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: **ACETILEN DISSOLT**, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: **FERRO MANGANES** i **FERRO SILICI** :: **SOCARRIMAT** i **SECAT** de fíl i peces seda, cotó i altres teixits :: **CALEFACCIÓ INDUSTRIAL** de laboratoris i domèstica :: **GENERADORS**, **BUFFADORS**, **MANOMETRES**, materials d'aportació per la **SOLDADURA AUTOGENA**

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____

que viu a _____

carrer _____

n.º _____

es subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de **3'50 ptes.** trimestre.

de _____

de 193 _____

Signatura _____